פערלאג „די וועלט״.

די פויערים־בעפרייאונג.

איבערזעצט פון רוסיש.

דרוק פון י. פיראזשניקאוו.

Освобожденіе крестьянъ.

Вильна, типографія И. І. Пирожникова Завальная ул д. № 1147.

1906

I.

דעם 19־טען פעברואר 1861 האט בעקומען א טויט־קלאפ דאס אלטע רוסלאנד פון ניקאלאי דעם 1־טען. דאס זעלבע רוסלאנד, וועגען וועלכער דער רוסישער פובליציסט בעלינסקי האט אזוי געשריבען: „דאס איז דאס שרעקליכסטע בילד פון א לאנד, וואו מענשען האנדלען מיט מענשען, ניט האבענדיג דערויף אפילו דעם כלומרשט׳דיגען אויסרייד פון די אמעריקאנער פלאנטאטארס, וועלכע טענה׳ן, אז דער נעגער איז ניט קיין מענש; פון א לאנד, וואו מענשען האבען זיך אליין גערופען ניט מיט נעמען נאר מיט צונעמען: וואנקא, וואסקא, סטיאפקא, פאלאשקא; פון א לאנד, וואו ניט נאר די פערזענליכקייט, עהרע און אייגענטהום איז ניט געווען געזיכערט, נאר וואו ס׳האט אפילו נישט עקזיסטירט קיין פאליציייאישע ארדנונג, וואו עס האט נאר געהערשט א גרויסע חברה פון פערשיעדענע באאמטע, פון געוויסענלאזע פלינדרערער".

אויב פון 1861 ביז 1881 יאהר איז דער 19־טער פעברואר דאך געוועזען אן אפיציעלער יום טוב, איז דאס נאר דעריבער, ווייל אין דעם איינעם טאג איז אויך אויסגעקומען דער טאבעל־טאג, ווען אלעקסאנדער דער צווייטער איז ארויף אויף דעם טהראן. דער 1־טער מערץ 1881, וועלכער איז אין די אויגען פון אזוינע לייט, ווי מעשטשערסקי און קאטקאוו געווען דער פועל־יוצא פון 19־טען פעברואר, האט געגעבען די רעאקציאנערען די געווינשטע געלעגענהייט צוערשט אבצושוואכען דעם יום־טובדיגען כאראקטער פון דעם טאג און דער נאך איהם אין גאנצען מבטל צו זיין. ס׳איז ענדליך געקומען אזא צייט, ווען דאס פייערען פון 19־טען פעברואר האלט מען פאר א פאליטישען פערברעכען, און „יענע חברה באאמטע און געוויסענלאזע פלינדרערער" וועלכע האבען איצט ארויפגעצויגען

אויף זיך א שענערע מאסקע, האבען אנגעהויבען קוקען אויף דעם, ווי אויף א פערזענליכע בעליידיגונג.

ניט קוקענדיג אויף די פיעלע לעגענדעס, וועלכע זענען אין א קורצער צייט אויסגעוואקסען ארום דער געשיכטע פון דער פויערען־בעפרייאונג, האט באמת דיזער טאג אפילו 44 יאהר צוריק אויך ניט געטראגען קיין יום־טוב'דיגען כאראקטער. מיר וועלען נאר דערמאנען איין אינטערעסאנטען פאקט: אין דעם ערשטען פראיעקט פון מאניפעסט וועגען דעם בעפרייאונגס טאג איז געשטאנען: „אין דעם טאג, וועלכער איז א טאג פון שמחה פאר אונז און פאר אלע אונזערע טרייע אונטערטהעניגער". אין דעם פראיעקט אבער, וועלכען עס האט פארגעלייגט דער מיטראפאליט פ י ל א ר ע ט, האט מען שוין דיזע ווערטער ארויסגעווארפען. און אין בעזונדערען ערקלערונגס־בריעף מאטיווירט ער דאס אזוי: „איך האב ניט דערמאנט וועגען די שמחה, כדי עס זאל ניט געזאגט זיין אין קייזערס נאמען אזא ווארט, מיט וועלכען פיעלע טרייע אונטערטהאנער, וועלען ניט מיטפיהלען". און באמת איז רוסלאנד אין דעם טאג געווען ווייט פון שמחה. די ערקלערטע פרייהייט האט ניט געמאכט דעם איינדרוק, ווי עס וואלט געפאסט פאר אזא גרויסארטיגען און פייערליכען היסטארישען מאמענט. פערקעהרט, דער ערשטער איינדרוק איז געווען „דונקעל אונבעשטימט און גאר ניט פרעהליך".

אין א געוויסען גראד ערקלערט זיך דאס מיט די אומשטענדען, ביי וועלכע די פרייהייט איז פראקלאמירט געווארען. די „בעפרייער" האבען ווי אליין ניט געגלויבט אין זייער בעפרייאונגס־שליחות און האבען מורא געהאט פאר די בעפרייטע. די אונגעהויערע „חברה פון אלערליי בעאמטע און ניט בעאמטע געוויסענלאזע פלינדערער" האט אנגענומען בעשטימטע מיטלען זיך צו בעשיצען — ניט געגען די קנעכט־אייגענטהימער, ניט געגען די פריצים — ניין! פאר דיזע שונאים האט אונזער „חברה" זעהר ווייניג מורא געהאט. זי האט זיך געזוכט צו בעשיצען געגען די פויערים. וועלכע האבען אייגענטליך געדארפט נאר דאנקען און פרעהען זיך. נאך א צייט פריהער, איידער מען האט ערקלערט די פרייהייט, האט י א ק א װ ר א ס ט א װ צ ע װ. דער

„ענטוזיאסט", וועלכער האט איהם ליעבע צום אמת ארויסגעגעבען זיינע חברים דעקאבריסטען, אויסגעארבייט א פראיעקט וועגען ציטווייליגע גענעראל-גובערנאטארען, וואס האבען געזאלט האבען אויסערגעוועהנליכע פאלמאכט ביים פעשטיקען די אונרוהען. ווען לאנסקאי איז ארויסגעטראטען געגען דעם פראיעקט, דערוויזענדיג, אז דאס פאלק וועט זיך ניט שטעלען ענטגעגען, ווייל ער פיהלט מיט אלע גוטע אבזיכטען פון דער רעגירונג, האט דער קיסר, דער בעפרייער, וועלכער האט אונ-בעגרענצט געליעבט זיין פאלק, געענטפערט: „דאס איז אלין כל זמן דאס פאלק האלט אין ווארטען: ווער קען אבער ערב זיין, אז ווען מען וועט דאס נייע געזעץ איינפיהרען אין לעבען און דאס פאלק וועט זעהען, אז זיינע האפנונגען, ד. ה. די פרייהייט ווי ער פערשטעהט, איז ניט מקוים געוואָרען, ווער קען ערב זיין, אז ער וועט דאמאלסט ניט אריין אין א ביטערע פערצווייפלונג? דאמאלסט וועט שוין זיין שפעט צו שיקען פון דאנען בעזונדערע מענשען צו בערוהיגען. מען דארף זיי זאלען שוין אצונד זיין אויף די ערטער.

פאר פיעלע מיטגליעדער פון די רעדאקציאנס-קאמיסיעס איז געבליבען בסוד סודות אלין, וואס ס'איז פארגעקומען אין דער צייט פון 10-טען אקטאבער 1860 ביז דעם 5-טען מערץ 1861 ד. ה. פון דעם טאג, ווען מען האט פאנאנדערגעלאזען די רעדאקציאנס-קאמיסיעס ביז דעם טאג, ווען מען האט פערעפענטליכט דעם מאניפעסט פון 19-טען פעברואר.

אין אלע גובערניעס האט מען צוגעשיקט גענעראלען, פליגעל-אדיוטאנטען, אלס ספעציעלע בעאמטע ביי די גובערנאטארען. אזוי ווי ס'קענען פארקומען פאלקס-אונרוהען ביי דער בעפרייאונג, זענען אבגעגעבען געוואָרען דעם מיליטער פאלגענדע בעפעהלען: 1) א פעראָרדנונג צו די מיליטער בעאמטע אדער מיליטער-קאמאנדעס, וועלכע זענען בעשטימט געוואָרען אויף די עקזעקוציאנס-טהעטיגקייט אין די שטעדט, שטעדטלעך און דערפער פון די מערב-גובערניעס. 2) איין פעראָרדנונג צו די מיליטער-אנפיהרער אויף דעם פאל, אז מען וועט דארפען געברויכען מיליטער-מאכט איינצושטילען די פאלקס-אויפרעגונג און אונרוהען. 3) די הויפט-פערוואלטער פון די מערב-גובערניעס

האָבען דאָס רעכט אָבצוגעבען צום קריעגס-גערוכט יענע מענשען, וועלכע זענען בעשולדיגט אין די אונרוהען, און תיכף מקיים זיין דעם אורטהייל. 4) א צייט-ווייליגער בעפעהל צו דער אויזערגער פאליציי, וועלכע ערלויבט אין אויסערגעוועהנליכע צופאלען בענוצען מיליטער-מאכט צו דערשטיקען און איינ-שטילען אונארדנונגען.

אין מאָסקווע זענען א גאנצען טאג ארומגעגאנגען פאט-רולען פון פעכאטע און רייטער מיט אנגעלאדענע ביקסען. דאָ האט מען אנגענומען נאך שטרייננערע פארזיכטס-מיטלען, ווי אין פעטערבורג און דאָרטען האט מען זיך אויך צוגעגרייט גלייך ווי מען וואָלט ערוואַרטען אַן איבערפאל פון א שרעקלי-כען שונא. דער מיליטער גענעראל-גובערנאטאר איננאטיעוו האט דעם 4-טען מערץ פאנאנדערגעשיקט אין די פאלקען אינסטרוקציעס, אין וועלכע ער האט גענוי בעשטימט וועלכע פאלקען זאלען פאנאנדערגעשיקט ווערען אין די, אדער יענע פאליציי-אבטהיילונג פון שטאדט. די פאלקען האט מען בע-פאהלען, זיי זאלען דעם גאנצען טאג פון 5-טען מערץ שטע-הען צוגעגרייט אויף זייערע ערטער. די נאראדאָוויע זיינען געווען בעזואפענט מיט רעוואָלווערען.

נאר קיין שום זאך כאראקטעריזירט ניט אזוי גוט די שטימונג פון דער געעהרטער „גרויסער חבריה בעאמטע און ניט בעאמטע גנבים און רוצחים“, ווי דער פאקט, אז אין 5-טען מערץ, אין דער איינענער צייט ווען מען האט אין די קירבען געלעזען די פרעהליכע בשורה וועגען דער פויערען-בעפרייאונג, האט מען מיט גרויס אכזריות „קערפערליך בע-שטראפט“ איינינע הויז-וועכטער דערפאר, וואס זיי האבען מיט איינינע טעג פריהער אונפארזיכטיג גערעדט וועגען דער קומ-טיגער בעפרייאונגס-ערקלעהרונג....

די שטימונג פון ווינטער פאלאץ איז ווי עס ווייזט אויס אויך געווען זעהר א געשפאנטע. די פערזאנען, וועלכע האבען זיך פערזאמעלט אין ווינטער פאלאץ אבווארטען דעם קיסר, האבען פלוצלונג דערהערט א קנאק ווי עמיצער וואלט אויס-געשאסען, דער גענעראל-גובערנאטאר האט באלד געשיקט זע-הען וואס דאָרט איז. מען דערצעהלט איהם, אז מ'האט

אראבגעווארפען א קופע שנעה פון דאך. אין א ווײַלע ארום
דערהערט מען עפּעס קלינגען. דער פעלד־יעגער לויפט ווײ־
טער אהן אטהעם נעוואר ווערען וואס דאס איז. ער דער־
צעהלט אז דאס קלינגט מען אין קירכע אויף א גלח'ס לויה.

טשערנישעווסקי'ס „בריעף אהן א אדרעס" און דאבראליובאוו'ס ארטיקלען בעווײַזען, אז אפילו די, וועלכע האבען
מעהר פון אלעמען געקעמפט פאר די ערגעהענטערונג פון
דעם דאזיגען בעפרײַאונגס־טאג, האבען איהם אויך בעגעגענט
אהן בעגײַסטערונג. נ. אגארעוו האט אנאמען געגעבען דעם
מאניפעסט פון 19־טען פעברואר „א נײַער לײַב־אייגענשאפט־גע־
זעץ", און ם. ל. מיכאילאוו האט דאמאלס ארויסגעלאזען זײַן
אויפרוף „צום יונגען דור". עס האט זיך ארגאניזירט די נײַ־
ע רעוואלוציאנערע געזעלשאפט „ערד און פרײַהײַט (זעמ־
ליא א וואליא).

דאס פאלק האט אויך ניט אנערקענט דעם מאניפעסט
פון 19־טען פעברואר. גאנץ רוסלאנד האט איהם בעגעגענט מיט
אונרוהען און אויפרעגונג. דאס פאלק, וועלכער האט אזוי
לײַדענשאפטליך געווארט אויף די פרײַהײַט, האט זיך פון
איהר אבגעזאגט און געפאדערט אנ'אנדער מאניפעסט. אלס
אנ'ענטפער אויף זײַנע פאדערונגען האט ער בעקומען קוילען,
שטיקעס און ריטער. דער בעריכט וועגען דער טהעטיגקײַט
פון מיניסטער פון אינערען, וועלכער האט ווי ווײַט מעגליך
פארדונקעלט די פאקטען, בעווײַזט אונז אויך, אז אין משך
פון די צוויי יאהר פון 19־טען פעברואר 1861 ביז 1863־טען איז
אין 29 גובערניעס פארגעקומען 1100 פויערים־אויפשטאנדען
פון וועלכע א סך זײַנען דערשטיקט געווארען נאר מיט דער
מאכט פון געוועהר. אין גראף אפראקסינ'ס מאיאנטעק אין בעז־
דנא, קאזאנער גובערניע, זײַנען אויפגעשטאנען 5000 פויערים
וועלכע האבען ניט געוואלט אנערקענען די נײַע פרײַהײַט. זיי
אײַנצושטילען האט מען ארויסגעשיקט מיליטער. און דערבײַ
זײַנען 55 פויערים געהרג'עט געווארען און 77 פערוואונדעט.
אנטאן פעטראוו, וועלכען מען האט חושד געווען, אז ער איז
דער אנפיהרער פון די פויערים, איז איבערגעגעבען געווארען
צו קריגס־געריכט און פער'משפט געווארען צום טויט דורך

שיסען. אין פענזער גובערניע, אין דארף טשערנאנאי זענען 3 נע'הרג'עט געווארען, 18 פערוואונדעט. אין דארף קאנדעעווקע 8 נע'הרג'עט, 27 פערוואונדעט, 26 פער'משפט צו שמיםען מיט „שפיצרוטען" און זיי נאכהער פערשיקען אויף קאטארגע; 78 פערשיקט אין סיביר. די איבריגע האט מען פערזעצט אין די טורמעס, בעשטראפט מיט ריטער און אז. וו. אין בטאנקעוויטשעס מאיאנטעק וואראנעזשער גוב. זענען 40 פויערים דער'הרג'עט געווארען.

אזוי האט דאס פאלק בעגעגענט די „געשענקטע" פריי־הייט און אזוי טהייער האט זי איהם נעקאסט.

II.

מיט וואס שוע האט אזוי פערזינדיגט די „נייע פרייהייט", אז זי האט נעצוואונגען דאס פאלק זיך אבצוזאגען פון איהר מיט אזא עקשנות.

ווען אונזער גרויסער כאטיריק (ש ט ש ע ד ר י ן) זאגט, אז די נאנצע מיה פון די „בעפרייער" איז געווען אנגעווענדעט אויף דערויף „אז דער פויער זאל פיהלען וואס מעהר דאנק־בארקייט און דער פריץ וואס ווייניגער היזק" קען מען מיינען, אז דאס איז אביסעל פערגרעכערט. באמת אבער זענען דא נאר איבערגע'חזרט אויף אנ'אנדער לשון די רעגעלען, ביי וועלכע דער הויפט־קאמיטעט האט זיך, לויט דער פעראָרדנונג נעדארפט האלטען.

„ביי דער בעטראכטונג און אויך ביי דער פערעפענטלי־כונג פון די אלע נעזעצגעבענדע אקטען, וועלכע זענען נוגע צו דיזעם ענין, זאל מען דורכאויס אבהיטען די דריי בעדינ־גונגען:

1) גלייך נאך דעם מאניפעסט, זאל דער פויער דער־פיהלען, אז זיין לאגע האט זיך פערבעסערט;

2) דער פריץ זאל זיך גלייך בערוהיגען אויף דער אי־בערציינונג, אז זיינע אינטערעסען זענען בעשיצט;

3) די אָרטיגע אַדמיניסטראַציע זאָל אויף אַ מינוט ניט פֿערלירען איהר ענטשלאָסענהייט".

דיזער קונציג-אויסגעשפּיצטער און רמאות-דיגער פּראָגראַם איז גלענצענד דורכגעפֿיהרט געוואָרען. מיר זעהען דאָס גאַנץ קלאָר אויך פֿון די לאַנגע וכוחים מכח די פֿראַגע, צי האָט זיך די מאַטעריעלע לאַגע פֿון די פּויערים פֿערבעסערט נאָך דעם, ווי דאָס לייב-אייגענטהום איז אָבגעשאַפֿט געוואָרען אָדער ניט?

אַ לאַנגע צייט האָט זיך ביי אונז געהאַלטען אַ מיינונג טהיילווייז עקזיסטירט זי נאָך יעצט אויך, לויט וועלכער די פּויערען-בעפֿרייאונג פֿון דער לייב-אייגענשאַפֿט אין רוסלאַנד איז פֿאָרגעקומען אויף אַנדערע יסודות, ווי אין מערב-אייראָפּאַ, דען אחוץ פֿערזענליכע פֿרייהייט האָט אונזער געוועזענער שקלאַף כלומרשט בעקומען ערד אויך.

נאָר דאָס איז איינע פֿון יענע פֿאַלשע מיינונגען, וועלכע מיר בעגעגענען זעהר אָפֿט ביי די פֿערטהיידיגער פֿון „ספּעציעל רוסישע איינגענשאַפֿטען". יענע פֿערגעסען אַז אויב וואַסער עס איז היסטאָרישער פּראָצעס ענטוויקעלט זיך „אייגענאַרטיג" הייסט דאָס נאָך ניט, אַז דער אָדער יענער פֿאָלק בעזיצט ספּעציעלע „אייגענשאַפֿטען". פֿערקעהרט, די „אייגענאַרטיגקייט" גופא ווייזט אָן, אַז די גרונד-פֿאָרמען און טענדענצען פֿון דער געזעלשאַפֿטליכער ענטוויקלונג זענען אַלגעמיינע.

ביי דער פֿערזענליכער בעפֿרייאונג פֿון פּויער אין מערב אייראָפּאַ האָט מען אויך ניט אַלע מאָל און ניט אומעטום אָבגענומען פֿון איהם די ערד. דער עקספּראָפּריאַציאָנס-פּראָצעס האָט אָפֿטמאָל געדויערט ניט ווייניגער איידער דער בעפֿרייאונגס-פּראָצעס. למשל אין ענגלאַנד האָט דער בעפֿרייאונגס-פּראָצעס געדויערט ביז צו דער צווייטער העלפֿט פֿון XVII-טען יאָהרהונדערט און דער עקספּראָפּריאַציאָנס-פּראָצעס האָט זיך ערשט געענדיגט אין XIX-טען יאָהרהונדערט. אין פֿראַנקרייך האָט דער בעפֿרייאונגס-פּראָצעס, וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען אין XIV-טען יאָהרהונדערט, געענדיגט ערשט אין יאָהר 1789. די פּראָבע אַרויסצווינגען אויף די פּויערים אויסקויפֿס-אָבצאָהלונגען פֿאַר די ערד, וואָס מען האָט זיי איבערגעלאָזען, איז ניט געלונגען. דער דעקרעט פֿון קאָנווענט אין

17 יולי 1793 האט בעפרייט די פויערשע ערד פון אלע היובים און נאלאנען, וועלכע זענען ביז אהער אויף זיי געלעגען. די מעלות, וואס מארקס געפינט אין דער פראנצויזישער רעוואָ-ליוציאנס-מעטאדע, האבען זיך אויך ארויסגעוויזען ביי דער פויערען-בעפרייאונג.

אין דייטשלאנד, וואו דער בעפרייאונגס-פראצעס האט זיך אפיציעל אנגעהויבען אין יאהר 1811, האט ער זיך אויך פערצויגען אויף עטליכע צענדליג יאהר און האטש די מערץ-רעוואלוציאן האט איהם געגעבען א שטארקען שטויס פארווערטס, האט דאך דער בעוואוסטער היסטאריקער פון די דייטשע פויערים קנאפ אפילו אין יאהר 1890 נאך ניט געקענט מיט בעשטימטהייט זאגען, צו די בעציהונגען צווישען די פויערים און גוטס-בעזיצער אין איניגע טהיילען פון פרייסען זענען שוין גענצליך רעגולירט. פשוט גערעדט הייסט דאס, צי איז שוין דאס איינענטהומס-רעכט פאלשטענדיג אבגעשאפט. פון דער ערד, וועלכע דער דייטשער פויער האט געהאט אין זיין רשות, איז איהם געבליבען קוים א העלפט און אויך דערפאר האט ער געדארפט אויסצאהלען ניט איין הונדערט מיליאן מארק. דער „כלעזישער מיליארד” איז געוועזען ניט דער איינציגער. אזעלכע מיליארדען האט מען געקענט געפינען אין אנדערע טהיילען פרייסען. די פרייסישע יונקערים האבען זיך פעסט געהאלטען פאר די פויערשע ערד.

די בעפרייאונג פון רוסישען פויער איז אויך ניט פארגעקומען אין איין טאג. מילא פון דעם איז דאך שוין נאר ניטא וואס צו רעדען, אז דאס לייב-איינענטהומס-רעכט האט מיט זיין גאנצער קראפט נאך עקזיסטירט אין דעם משך פון דעם גאנצען פעריאד, ווען מען האט אויסגעארבייט די גראמאטען, ד. ה. די אבמאכען, וועלכע בעשטימען די רעכטען פון פויער אויף די ערד און די לאסטען, וואס זיי וועלען זיין מחויב צו טראגען א געוויסע צייט.

און פארנעמען איז ביי אונז די בעפרייאונג אויך אויף די זעלבע בעדינגונגען ווי אין מערב-אייראפא. פונקט ווי אין פרייסען, האבען אויך ביי אונז די פויערים זיך געקענט אויס-קויפען נאר לויט די פאדערונגען אדער לויט דער הסכמה פון

די ערד-בעזיצער, וועלכע האבען, פערשטעהט זיך מסכים געֶי-
וועזען נאר דאמאלסט, ווען דאס האט זיי געלוינט. כל זמן די
פויערים האבען זיך גוט אויסגעקויפט, זענען זיי געבליעבען
אין דער לאגע פון „צייטווייליג פערפליכטעטע" עס איז פארי-
איבער ניט ווייניגער פון צוואנציג יאהר ביז די „בעפרייער"
האבען, אונטער דעם דרוק פון דער רעוואלוציאנערער בעוועֶ-
גונג פון די זיבעציגסטע יאהרען, געמאכט א סוף פון די „צייט-
ווייליגע פערפליכטונגען" דערמיט, וואס דאס אויסקויפען זיך איז
געווארען א פפליכט, א מוז. און אפילו היינט איז נאך אין א סך
ווינקלען פון אונזער ברייטען פאטערלאנד ניט אין גאנצען
פערניכטעט געווארען דאס לייב-איינענטהומס-רעכט משונה׳דיג
איז נאך אלעס דעם צו הערען פון אזא גרויסען געלעהרטען
ווי פ. מיליוקאוו, פאלגענדע דבורים:

„כדי צו צערשטערען די פעסטונג פון דעם מיטעל-אל-
טערליכען לייב-איינענטהום (אין מערב-אייראפא) האט מען בעֶ-
דארפט גאנצע הונדערטער יאהרען, וועהרענד ביי אונז איז
גענוג געוועזען איין מאך מיט דער פעדער מען זאל צערשטערען
די גאנצע פערפוילטע געביידע פון דער פריצישער הערשונג".

גאך משוגה׳דיגער קלינגען אזעלכע ווערטער, ווען מיר
דערמאנען זיך, אז אפילו יעצט עקזיסטירען נאך פיעל רעשטען
פון די לייב-איינענטהומס-בעציהונגען, די אויסקויפ׳ס אבצאהלען
די „שטייער, וועלכע איז א־ויפגעלייגט געווארען אויף די געֶ-
זעלשאפטליכע ענטוויקלונג, אבצאהלונגען, וועלכע פערניכטינען מיט
פראצענט אלע פריהערדיגע הכנסות אין דורך וועלכע עטליכע
צעהנדליג טויזענדער פיאזוקעס זענען פערביטען געווארען
אויף איין אונגעהויערען וואמפיר, וואס זייגט אויס דעם לעצ-
טען טראפען בלוט פון די פערארעמטע און פערווילדעטע
פויערים.

אונזערע היסטאריקער פערשטעהען נאך עד היום ניט,
אדער ווילען ניט פערשטעהן, אז דער מאניפעסט פון 19-טען
פעברואר איז געוועזען אן עקספראפריאציאנס-אקט פון די פוי-
ערישע פערמעגענס. די פויערים האט מען ניט געגעבען, נאר
מען האט פון זיי אבגענומען. „מיר זענען אייערע, די ערד
אבער איז אונזערע". אזוי האבען די פויערים פארמולירט זייי

ערע בעציהונגען צו די פריצים. דאס איז די פויערשע טהעאריע וועגען לייב-איינענטהום און פריצישען ערד-בעזיץ. אגאנץ אנדער „טהעאָריע" האט ארויסגעשטעלט דער אדעל. דיזע טהעאריע איז פארמולירט אין ניקאלאי דעם 1-טענס רעדע, מיט וועלכער דיזער „ערשטער אדעלינגער" האט זיך געווענדעט צו זיינע חברים אדעלינע: „יעצט וועל איך מיט אייך רעדען ניט ווי א קייזער, נאר אלס ערשטער אדעלינער פון אימפעריע. די ערד געהערט אונז רעכטליך, ווייל מיר האבען זי ערווארבען מיט אינזער בלוט, וועלכע מיר האבען פערגאסען פאר די מלוכה, אבער דאס קען איך ניט פערשטעהן, ווי אזוי א מענש איז געווארען א געגענשטאנד. איך מיין, אז דאס איז פארגעקומען נאר דורך רמאות און בעטרוג פון איין זייט און אונוויסענהייט פון דער אנדער זייט". אויף פראסט לשון הייסט דאס: די ערד איז אונזערע, די פויערים זענען ניט אונזערע. פערשטעהט זיך אז אין דיזער „טהעאריע" ליגט מעהר יושר, ווי אין יענער וועלכע זאגט: די ערד איז אונזערע און דו ביזט אויך אונזערער. אט אין דעם יושר ליעגט דער גאנצער „פראגרעס". וועלכער ברענגט אריין אין א גרויסע התפעלות די בורזשואזע היסטאריקער.

די וויסענשאפטליכע היסטארישע אויספארשונגען אין די לעצטע יאהרען האבען בעוויזען, אז די פויערשע „טהעאריע" איז אסך ריכטיגער ווי די פריצישע. איידער די ערד איז איבער צו די אדעלינע, האט זי פריהער געהערט צו פרייע פויערים. וואס גרעסער ס'איז געווארען די ראליע, וועלכע די לאנדווירטשאפט האט אנגעהויבען צו שפיעלען אין דעם געזעלשאפטליכען פראדוקציאנס-פראצעס, אלץ מעהר האט זיך ענטוויקעלט די געזעלשאפטליכע ארבייטס-צערטהיילונג און אלס שארפער האבען זיך דיפערענצירט די פונקציעס פון די פראדוצענטען און די בעשיטצער, די „שומרים". דער פרייער פויער גיט אב א טהייל פון זיינע פראדוקטען צו מיט נאטור צו מיט ארבייט, אויף אויסצוהאלטען דיזע „בעשיטצער". אבער געארבייט האבען די פויערים אויף זייער איינענע ערד, וועלכע האט געהערט צו דער געמיינדע. מיט דער צייט ווערען דיזע פפליכטען פארמולירט אין א געזעץ „איבעראל"—

זאָגט מארקס: „איז די ארבייט פאר די פריצים זעלטען ווען א פּראָדוקט פון לייבאייגענטהום, נאר, פערקעהרט, מעהרס־טענטהיילס האט זיך דאס לייבאייגענטהום ענטוויקעלט פון דער ארבייט פאר די פריצים".

„מיר זענען אײַערע. די ערד אבער איז אונזערע". נאך דער אנדערער צר פערשטעהט דיזע בעציהונגען גאָר עפּעס אַנדערס. צוזאמען מיט דעם ווי עס ענטוויקעלט זיך די געלד־ווירטשאַפט, צוזאמען מיט דעם ווי די ערד הויבט אן צו בעקומען א ווערטה, ווערען די פריהערדיגע בעלי־בתים, וועלכע האבען שוין אריינגעכאפּט אין זייערע הענד די ערד, גוטסבעזיצער. אויב פריהער האט זיי „על פּי דין" געהערט נאר די פערזענליכע בעדינגונגען פון די פרייע פויערים, דינגען זיי איצט די פויערים־אבצאָהלונגען פאר א בעווייז, אז די ערד געהערט אויך צו זיי, ווארום אויב ניט־טא פאר וואס זאלטען די פויערים מחויב געוועזען זיין צו טראָגען פערשיעדענע אבצאהלונגען? „די ארבייט פון די פרייע ערד־בעזיצער אויף זייערע אייגענע ערד, וועלכע איז דאמאלסט ביי זיי געוועזען געמיינדע־אייגענטהום, ווערט איצט א מין לייב־אייגענטהום־ארבייט פאר אט די מענשען, וועלכע האבען ביי זיי אבגענומען זייער געמיינשאפטליכען אייגענטהום". (ק. מארקס). מיט דער הילף פון פערדרעהטע פּרושים און פּשטי'לעך ווערט די גאנצע געמיינדע־ערד, וועלכע איז געוועזען א אונאבטיילבארער אייגענטהום פון אלע געמיינדע־מיטגליעדער ווי לאנקעס, וועלדער, וואסערען, און אז. וו. אנ'אייגענטהום פון דעם גוטסבעזיצער, דעם פעאָדאַל. און דאס, וואס דער פויער בענוצט זיך אומזיסט מיט די אלע זאכען, דינט נאר פאַר א בעווייז פון די גרויסע „חסדים", וואס דער פריץ טהוט מיט זײַנע פויערים.

אַזא מין פּראָצעס איז פארגעקומען אין די בעציהונגען צווישען די רוסישע פויערים און די גוטסבעזיצער. די פּריצים האבען אין משך פון גאנצען פעריאָד, וואס דאס לייבאייגענטהום, האט עקזיסטירט, ניט גענעבען די פויערים קײַן ערד, נאר פערקעהרט. אבגענומען ביי זיי. וואס ווייטער האט מען אַלץ מעהרער בעגרענעצט דאס רעכט פון די פויערים צו בענוצען זיך מיט די „פריצישע" וועלדער. האט מען אַלץ אָפטער פער-

גרעסערט די פריצישע פעלדער אויף דעם פויערס חשבון אב-
געהמענדיג פון איהם זיין ערד שטיקלעכווייז. נית קוקענדיג
אויף די פראטעסטען פון די פויערים איז זייער ערד אלץ
מעהרער איבערגעגאנגען אין די הענד פון די פריצים און דער
מלוכה. דער מאניפעסט פון 19-טען פעברואר האט זיך נאר אונ-
טערגעהתמ'עט אונטער די פריצישע רעכטען אויף די ערד,
וועלכע האט קיין מאהל צו זיי נית געהערט. דער מאניפעסט
האט געזעצליך צוגענומען ביי די פויערים דאס רעכט זיך צו
בענוצען מיט די וועלדער און מיט אלע געמיינדע זאכען,
וועלכע די פריצים האבען נית דערקאזעט אבצונעהמען אין דעם
משך פון לייבאייגענטהום-פעריאד. אז דער מאניפעסט נעמט
אב פון די פויערים שטיקער ערד, דאס האבען געמוזט מודה
זיין אפילו די רעדאקציאנס-קאמיסיע. בעשטימענדיג פאר די
פויערים קלענערע חלקים ערד, האבען זיי פאלש ערקלערט,
אז אין די „גרויסרוסלענדישע גובערניעס האט מען זעלטען אב-
גענומען ביים פויער זיינע ערד; דאס זענען געווען נאר אויסנאהמס-
פאהלען". נאר דא גלייך זענען זיי זיך אליין סותר: זיי זאגען
וויימער, אז מעהרסטענטהיילס האט מען נית אין גאנצען פער-
ניכטעט די פויערשע חלקים, מען האט ביי זיי נאר אבגעשניטען
שטיקלעך ערד, כדי די פריצים זאלען האבען פעלדער. אין
דעם זין קען מען זאגען אז דער מאניפעסט פון דעם 19-טען
פעברואר האט פערענדיגט די גרויסע כירורגישע אפעראציע,
וועלכע האט געדויערט הונדערטער יאהרען לאנג מיט איין
גרויסען „שניט", און צו דער גאנצער מאסע פערשידענע
„שטיקלעך" ערד, וואס מען האט אבגענומען ביז 1861 יאהר,
ד. ה. ביז די פויערים-בעפרייאונג, האט מען איצט ביי דעם
אקט פון 19-טען פעברואר צוגעלייגט די בעריהמטע „אטריעזקי"
(שטיקלעך ערד).

אונזערע פריצים-נית די „לייבאייגענטהימער" נאר די נעַ-
בילדעטע ליבעראלען-האבען אנגעווענדעט זייערע אלע כחות אום
זיך צו דערשלאגען, אז דער געזעץ זאל אנערקענען דאס די
גאנצע ערד, מיט וועלכע עס בענוצען זיך די פויערים, געהערט
צו זיי, דאס זיי זענען פשוט די גרעסטע בעל-רחמים'ס, ווען זיי
שענקען די פויערים שטיקלעך פון זייער איינענע ערד פאר אזא

רויבערישען אויסקויפס-אבצאהלונג. דער זאגענאנטער „פריצישער אפּפּער" איז נאָר געוועזען א קרבן פון די פויערים פאר די אינ-טערעסען פון די אלרוסישע אדעלינגע. אויף דעם מזבח פון פא-טערלאנד, האבען זיי איצט, ווי אלע מאל, מקריב געוועזען דעם פויערס שטיקעל פערמעגען.

און נאָר אזא פארשער ווי פ. ס ט ר וּ ו ע, וועלכער בעשי-טעטיגט, צוזאמען מיט די פערטהיידינער פון אונזערע גרויסע ערדבעזיצער „אז די פויערים זענען קיינמאל ניט געזעסען אויף זייער איינענע ערד", נאָר ער קען אידעאליזירען די ראלע פון דעם אדעל אין דער עפּאכע פון דער פויערים-בעפרייאונג.

פאר דער בעפרייאונג האבען די פריצים „פערמעגט" 105 מיליאָן דעסיאטין ערד. אבטרעטענדיג א טהייל פון דיזער ערד, האבען די פריצים גרויסמוטהיג אבגעגעבען דאס, וואס צו זיי האט ניט געהערט. פון די ערנסטע רעאקציאנערען ביז די רויטע ליבעראלען האט דער אדעל אנגעווענדעט אלע כחות עס זאהל איהם בלייבען ניט נאָר די פריהערדיגע אקער-פעל-דער, נאָר אויך — ווי איך האב פריהער געזאגט - אבצושניידען וואס מעהר ערד פון יענע, אויף וועלכע די פויערים האבען געווירטשאפט אין דער צייט פון לייב-אייגענטהום. אלע וכוחים וועלכע זענען פארגעקומען צווישען די גובערנסקי-קאמיטעטען און די רעדאקציאנס-קאמיסיעס, זענען נאָר בעשטאנען אין דעם, וויפיעל מען קען אבשניידען פון דער פויערשער ערד, אום מען זאל דערביי ניט ריזיקירען ארויסצורופען אן אלגע-מיינעם פאלקס-אויפשטאנד. די מלחמה, וועלכע פערשיעדענע היסטאריקער שטעלען פאר אלס א מלחמה צווישען לייב-איי-גענטהימער און ליבעראלען, איז באמת נאָר א מלחמה צווי-שען די בלוטגיעריגע וועלף מיט די מעסיגערע און רמאות-דיגע פוקסען.

אויף וויפיעל מען האט בעראבעוועט די פויערים דעם 19-טען פעברואר איז שווער אבצושאצען. די בעדינגונגען, אויף וועלכע עס איז פארגעקומען די פויערים-בעפרייאונג זענען געוועזען פערשיעדען; נאָר ווי פערשיעדען זיי זענען ניט געוועזען, האבען זיי אלע פערפאלגט איין ציעל: בעראבעווען דעם פוי-ער אויף דעם אדער יענעם אופן.

פון די פאקטען, וועלכע מיר געפינען בײַ מיליוקאָווען זעהען מיר, אז די פריצישע קאמיטעטען האבען געוואלט אבשנײַדען העלפט פון דער פריהערדיגער פויערשע ערד, נאר זיי איז אויסגעקומען זיך צו בעגנוגענען אין כך הכל מיט א פינפט־חלק. עס וועט אויך ניט זײַן קײן טעות, אויב מיר וועלען ארויסזאגען דעם כלל: וואס מעהר מען האט אבגעשניטען פון דער פויערשער ערד בעפאר דער בעפרײַאונג, אלס ווענינער האט מען אבגענומען בײַ דער בעפרײַאונג גופא.

דער מאניפעסט פון 19־טען פעברואר איז געוועזען, ניט קוקענדיג אויף די ליבעראלע בעל־דרשנ׳ס, פון דער „עפאכע פון גרויסע רעפארמען", א גרויסער עקספראפריאציאָנס־אקט, וועלכער האט מיט א מאל צוגענומען די פויערשע ערד פאר די פריצים. ער איז געוועזען דער לעצטער אקט פון אלע גזלות, וועלכע האבען געדויערט הונדערטער יאָהרען לאנג. פון איצט הויבט זיך אן אנ׳עפאכע פון „פריעדליכע" עקספראפריאציע.

איהר העכסטע אונפערשעמטע פארם האט די „גרויסע" עקספראפריאציע ארויסגעוויזען אין די „געשענקטע" אָדער „בעטלערשע" חלקים. די פויערים, וועלכע זענען מרוצה געוואָרען צו נעמען א פיערטעל פון די בעשטימטע חלקים, זענען מיט דעם אליין שוין געוואָרען פרײַ פון פערשיעדענע חובות געגען די פריצים. און ניט אין הונדערט טויזענד פויערים (אנ׳ערך פון א מיליאָן) האבען זיך אנגעכאפט אן דעם מיטעל צו מאכען א סוף איין מאל פאר אלע מאל פון זייערע בעציהונגען צו די „גוטהערציגע" פריצים.

מיליאָנען פויערים, די גאנצע „הויפישע" זענען אבגעלאָזען געוואָרען אויף דער „פרײַ" ווי זיי שטעהען און געהען. אזוי אונפערשעמט איז מען זיך אויך בעגאנגען מיט די פויערשע בערג־ארבײַטער, זיי האט מען גאר קײן ערד ניט געגעבען.

אט דאס האבען די רוסישע פויערים בעקומען אין דעם גרויסאַרטיגען טאג דעם 19־טען פעברואר 1861־טען יאָהר.

III.

נאר אויב מיר וואלטען אפילו צוזאמען מיט פ. סטרוּווע, מסכים געווען דערמיט אז סיי די פויערים פון קליין־רוסלאנד, סיי די פויערים פון גרויס־רוסלאנד, זענען אליין ניט געוועזען קיין ערדאיינענטהימער, אז זיי האבען נאר בעארבייט פרעמדע ערד פריצישע אדער גרויספירסטליכע איז אפילו אין דעם פאל דארף מען אויך זיין ניט קיין קליינער צבוע'ק, אום מען זאל נאך קענען ריידען וועגען די מאטעריעלע קרבנות פון די פריצים. צו קען מען דען אנרופען א „קרבן", ווען מען פערקויפט דאס אייגענטהום פאר א פרייז, וואס איז צוויי־דריי מאל גרעסער ווי דער אמת'ער ווערטה!

און אזא מין „קרבן" איז געווארען די בעריהמטע אויספקויפס־אפעראציע. דער פויער האט נאר דאמאלסט געקענט אויסקויפען, ווען דער פריץ האט מסכים געוועזען, פערקעהרט, דער פריץ האט געקענט פאדערען אנ'אויסקויף אפילו דאן, ווען דער פויער האט ניט געוואלט, דאס הייסט דאן ווען עס האט נאר געלוינט פאר די פריצים. יעצט וועלען מיר געבען דאס ווארט פ. מיליוקאוועו. ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס ער איז איבערצייגט, אז ביי אונז איז דאס לייבאייגענטהום פערניכטעט געווארען מיט „איין מאך מיט דער פעדער", אז די רוסישע מלוכה איז ניט געוועזען ווי אנדערע לענדער א רעזולטאט פון קלאסען־רופערענצירונג (צוטהיילונג), נאר פערקעהרט, אז זי אליין האט בעשאפען די קלאסען, דאך פיהלט ער אויך דעם גאנצען קלאסען־כאראקטער פון דער אויסקויפס־אפעראציע.

„ווי נאר ס'איז בעזייטיגט געווארען די אידעע פון פערפליכטונג האט שוין פאר די פריצים געקענט זעהר לוינען צו פערקויפען די פויערים ערד. ס'האט זיך נאר געווענדעט פון די פערקויפס־בעדינגונגען. דעם פריץ האט געקענט לוינען אבטרעטען דעם פויער אזא קליין־שטיקעל ערד, וועלכע האט איהם ניט געגעבען די מעגליכקייט צו פערדיענען אויף זיין לעבענס־מיטעל און אויף שטייערן. אין צפון־רוסלאנד, וואו די ערד איז ניט קיין פרוכטבארע, איז דעם פריץ נאך גרינגער געוועזען זיך צו שיידען מיט די ערד. אין דיזע גובערניעס

האבען זיי פריהער אויך דאס רוב זיך ניט בעשעפטיגט מיט ווירטשאפט. זיי האבען אפילו ניט געוואהנט אין די דערפער, און פלעגען בעקומען פון די „פערפפליכטעטע" פויערים געוויסע אבצאהלונגען מיט געלד. ביים פאנאנדערפלאנטערען די בעציהונגען צווישען די פריצים און פויערים, האבען זיך בעגעגענט אנדערע שוועריגקייטען. דער פריץ האט טאקע ניט בעדארפט די ערד, וויל מען האט פון איהר בעקומען זעהר א קליינעם ריוח, אבער פאר די פויערים האט אויך ניט געבטייעט די הכנסה פון דער ערד אויף צו בעצאהלען פערשיעדענע פאדאטקעס די פריצים. זיי האבען דאס געמוזט פערדיענען דורך זייטיגע ארבייט, וועלכע האט אין דיזען געגענד שוין פון לאנג אן געדינט דעם פויער פאר א שטיצע. אויף אזא אופן אויב דער פריץ וואלט אבגעגעבען די ערד פאר דעם ווירקליכען פרייז וואלט ער ראבײַ פערלארען די הכנסה, וואס ער האט געהאט פון די פויערשע אבצאהלונגען. דער פריץ האט זיך דעריבער געמוזט ווי עס איז דערשלאגען מען זאל איהם בעצאהלען ניט נאר פאר די ערד גופא, נאר אויך פאר דאס רעכט זיך צו בענוצען מיט די זייטיגע פערדינסטען פון פויער. אין דעם פאל האט דער פריץ פשוט געוואלט בעקומען אויסקויפגעלד פאר די פערזעהנליכע בעפרייאונג פון פויער".

די לעצטע אויפגאבע איז גלענצענד דורכגעפיהרט געווארען. ביז 1859-טען יאהר האט די „רעגירענדע חברה" זיך נאך אלץ ניט געוואלט אבזאגען פון דעם געדאנקען, צוצונעהמען ביי דעם פויער די גאנצע ערד. נאר כדי די „לייב-אייגענטהומער" זאלען מרוצה ווערען צו ברענגען דעם נויטווענדיגען מאטעריעלען „קרבן", האט מען בעדארפט דורכפיהרען די אויסקויפס-אפעראציע אויף אזא אופן, אז זי זאל בעצאהלען דעם אייגענטהומער נאך מיט ריוח אי פאר דעם פויער אליין אי פאר דעם פויערס חלק ערד, וועלכען ער, דער אייגענטהומער, האט איהם געשאנקען. אין די אויסקויפס-סומע האט געדארפט אריינגעהן ניט נאר דער ווערטה פון דער ערד, נאר אויך דער ווערטה פון דער קאפיטאליסטישער ארבייטס-קראפט. דער אמת'ער פרייז פון דער ערד איז פערגרעסערט געווארען אויף צוויי-דריי מאל. איצט האט מען נאר בעדארפט

אויסגעאַרבעטען אזא מיטעל, וועלכער זאל צווינגען די פויערים אז זיי זאלען מיט'ן גוטען ווילען מרוצה ווערען אויף אַזא שלעכטען מקח. לאַנג האבען זיך די ליבעראַלע בעלי-טובות, אלע היטציגע פערטהיידיגער פון דער אויסקויפס-אידעע, געבראכען די מוחות, ביז זיי האבען געפונען אַן עצה. זיי האבען אויסגעטראכט אַ פלאַן, אז דער וואלף זאל זיין זאט און דאס שעפעלע פאַרט גאַנץ.

וואס איז דאס געווען פאר א מין פלאן? ווי עס איז בעוואוסט האט דער מאַניפעסט בעשטעטיגט צוויי נארמען פון ערד־חלקים אויף יעדער קאפּ: איינע איז געוועזען אַ הויכע נארמע, די אנדערע אַ נידעריגע; די נידעריגע האט אנגעטראָפען אַ דריטעל פון דער הויכער. דארט אבער וואו די פויערים האבען געהאַט פריהער גרעסערע חלקים, האט מען דיזע חלקים איצט פערקלענערט. אין די גרויסע מאַיאָנטקעס, ד. ה. אין די מאַיאָנטקעס פון די איינפלוסרייכע פריצים, וועלכע האבען געהאט דעם גרעסטען טהייל לייב־איינענע, האבען די פויערים בעקומען חלקים כמעט לויט דער נידעריגער נארמע.

פאר דעם געגעבענעם חלק ערד האט מען בעשטימט אַ פאַסענדע אבצאהלונג. פאַר די גרויסע חלקים איז בעשטימט געוואָרען אַ גרויסער קאפּ־שטייער. אזוי למשל, אין אַ דארף, וועלכער האט זיך געפונען ניט ווייטער ווי פינף און צוואַנציג ווערסט פון פעטערבורג, איז געווארען בעשטימט 12 רובל. פאר די איבריגע ווי מאסקווער, יאראסלאווער און אנדערע גובערניעס 10 רובל. נאר ווי האט מען אויסגערעכענט דעם שטייער לויט דעם צאָהל דעסיאטין אין יענעם פאל, ווען די חלקים זיינען געוועזען קלענער אין פערגלייך מיט דער גרויסער נארמע? אפשר פּראָפּאָרציאָנעל מיט דעם חלק ערד? ניין, דאס וואלט שוין געוועזען צו פשוט. די רעכנונג האט מען געמאכט גאַנץ אנדערש: אין דעם ערשטען פאל, וואו די ערד איז ניט קיין שווארצע, האט זיך פאר דער ערסטער דעסיאטינע גערעכענט, אויב דער שטייער האט אנגעטראפען 12-רובל, גאַנצע 6 רובל, ד. ה. א העלפט פון גאַנצען שטייער. פאר די צווייטע דעסיאטינע האט מען גערעכענט 3 רובל, ד. ה.

א פּיערטעל. די לעצטע פיערטעל שטײַער איז צוטהײלט געוואָרען אויף די איבריגע דעסיאַטינען ערד. דאָס הייסט, אז אויף די ערשטע 2 דעסיאַטינען איז געפאַלען ¾ פון גאַנצען אויסקויפּ-געלד, פערשטעהט זיך, אז דיעזער חשבון איז געווען אויסגערעכנט נאר צוליב דעם, כדי די פּויערים פון דעם געגענד, וואו די ערד איז ניט קיין פּרוכטבארע, וואו זיי האָבען די שטײַער געצווינגען ניט פון דער ערד, נאר פון אנדערע בעשעפטיגונגען, זאָלען זיך ניט אָבזאָגען פון דער ערד, דען אויב ער האט נאר גענומען איין דעסיאַטין האט איהם דאָך שוין ניט געלוינט זיך אָבצוזאָגען פון דער רעשט; שווער איז נאר געוועזען די ערשטע דעסיאַטינע. אזא רעכנונג איז אויך נאָך גוט געוועזען פאר די פּריצים פון דעם געגענד, וואו די ערד איז געוועזען א פּרוכטבארע און זיי האָבען זיך טאַקע מיט פרייד אָנגעכאַפּט פאר איהם. זיי האָבען, אויף אזא אופן, בעקומען א פּרעמיע דערפאר, וואָס זיי האָבען די פּויערים געגעבען קליינע חלקים ערד.

וועלכער איבערגעשפּיצטער חכם האט דאס געגעבען אזא עצה? אפשר האָבען די „לײַבאייגענטהימער" ארויסגעשטעלט פון זיך אזא מין גאון? ניין. די רויטע טווערער ליבעראלען, זיי זענען דאָס געוועזען די בעלי-עצה'ס. זיי זײַנען איבערהויפּט געוועזען הייסע פערטהיידיגער פון דער אויסקויפס-אידעע. און ווי מיר זעהען האָבען זיי געפונען א מיטעל ווי צו בערוהיגען די לײַבאייגענטהימער און האָבען בפירוש בעוויזען, ווי ווײַט זיי זענען געוועזען אפילו פון דעם געדאַנק צו „בעראַבעווען" חלילה די פּריצים.

לאָמיר נאר הערען, וואָס זאָגט זייערער אנ'אנפיהרער (אוּקאוּסקי) וועלכער איז, ווי דזשאַנשעוו דערצעהלט געוואָרען בעוואוּסט אין גאַנץ רוסלאנד מיט זײַן ערליכקייט, העלדישקייט און עדעלע טהעטיגקייט לטובת דעם פאָלק.

„בשעת מען האט בעדאַרפט לעזען די פראַגע, אויף וואָס פאר אנ'אופן מען זאל בעשטימען די סומע פון די אָבצאָהלונגען מסילא אויך איהר קאַפּיטאליזירען ביים אויסקויף, זענען מיר אלע געבליעבען אין גרויס פערלעגענהייט. די לײַבאייגענטהימער האָבען געפאָדערט, מען זאל מאַכען א רעסטער פון דער ווירטשאַפט, דערבײַ וואָלט זיך דאָס פערצויגען אויף

יאהרען לאנג. מיר אבער האבען דאס איינגעפונען פאר נויטווענדיג, פון דיעזער פערלעגענהייט האט אונז ארויסגעפיהרט מאדעסט וואראביאוו. ער האט פארגעלעגט א זא סיסטעם, וועלכע איז אנגענומען געווארען ניט נאר דורך אונז, נאר אפילו דורך די רעגירונג. די רעדאקציאנס־קאמיסיעס האבען נאר עטוואס איבערגעארבייט דעם חשבון, פערגרעסערענדיג די אבצאהלונג פון די ערשטע דעסיאטינעס און פערקלענערענדיג די אבצאהלונג פון דער דריטער און פיערטער. דעם געדאנק האט אונז געגעבען דער פערשטארבענער וואראביאוו, כדי מען זאל קענען גיכער ענדיגען מיט דעם ענין"! מיר האבען נאך א עדות פון א בעריהמטען „טווערער ליבעראל" א. גאלאוואטשאוו: „וואראביאוו האט באמת פארגעלעגט צו בעשטימען די היזבים פאר א חלק פון פיער דעסיאטין אין 9 רובל, ארויפלעגענדיג די גרעסטע סומע אויף דער ערשטער דעסיאטין און פערקלענערענדיג אויף די צווייטע, דריטע און פיערטע". צי קען מען זיך נאך חדוש'ען, אז נאך דעם האבען די מעהרהייט און מינדערהייט פון טווערער קאמיטעט, די רויטע ליבעראלען מיט די „לייב־אייגענטהימער" אזוי הארציג זיך פעראייניגט ביי דער בעשטימונג פון די פויערשע שטייערן!

די טווערער ליבעראלען „די אדלער'ן פון דער בעריהמטער עפאכע", ווי קאוועלין רופט זיי, זיינען דארפען די רוסישע פויערים זיין דאנקבאר פאר די אויסקויפס־אבצאהלונגען, וועלכע זענען ניט צוגעפאסט צו דער הכנסה פון דער ערד. דאס האט נאך דער פערשטארבענער יאנסאן גענוי בעוויזען. אזוי למשל אין נאווגאראדער גובערניע האט די אויסקויפס־אבצאהלונג אנגעטראפען פון די גרויסע חלקים 180–210 פראצענט פון דער הכנסה און פון די קליינע 275–365; אין מאסקווער גובערניע 205 פראצענט. אין דער הויך־ליבעראלער טווערער גובערניע 252 פראצענט, אין סמאלענסקער גובערניע 220 פראצענט, אין קאסטראמער 240 פראצענט, אין פסקאווער 213 פראצענט, אין וולאדימירער 276 פראצענט, אין וויאטקער 200 פראצענט לגבי דער הכנסה.

אין נאר אונטער דעם שטעקען פון „נאראדנאיא וואליא" האט די רעגירונג זיך בעשלאסען ארויסצולאזען דעם בעפעהל

פֿון 28־טען דעצעמבער 1881, וועלכער האט פֿערקלענערט די אונגעהויערע משא און ענדליך געמאכט דעם אויסקויף פֿאר א פפליכט, ד. ה. ער האט א סוף געמאכט פֿון דעם פֿארמאלען לייב־אייגענשאפטס־רעכט, וועלכער האט עקזיסטירט אין דעם געשטאלט פֿון „צייטוויילינגע היובים". אין די דרום־מערב און מערב־גובערניעס איז די רעגירונג געצוואונגען געוועזען נאך אין יאהר 1863, אונטער דעם דרוק פֿון פּוילישען אויפשטאנד, צו פֿערקלענערען די אויסקויפס־אבצאהלונגען און מאכען דעם אויסקויף פֿאר אן'אונבעדינגטע פפליכט.

ווי פיעל האבען זשע בעקומען די פריצים פֿאר די ערד, וועלכע האט קיינמאל צו זיי ניט געהערט? אן ערך פֿון א מיליארד רובל. דאס קען מען זעהען דערפֿון, וואס אין דעם משך פֿון יאהר 1862 ביז דעם 1־טען יאנואר 1894 האבען די „גוטהערציגע" פריצים אריינגעלעגט אין קעשענע 895,879,473 רובל. און דער „קייזער־בעפרייער" האט געזאגט דעם ריינעם אמת אין דער זיטצונג פֿון גאסודארסטוועני סאוועט פֿון 28־טען יאנואר 1861, אז „אלץ וואס מען האט נאר געקענט טהאן צו בעשיצען די אינטערעסען פֿון די פריצים, האט מען געטהאן". אמת, מען האט איהם בעוויזען אז אין דעם הינזיכט קען מען נאך מעהר טהאן: דער גאסודארסטוועני סאוועט האט אין א סך ערטער נאך פֿערקלענערט די הלקים און איינגעפֿיהרט די „בעטלערשע" הלקים ערד.

בעטראכטענדיג די פֿערמאסקירטע אבצאהלונגען פֿאר די פערזענליכע בעפרייאונג פֿון דעם פויער, די „געשניטענע" אדער בעטלערשע הלקים, די אונגעהויערע אבצאהלונגען, די גרויסע שטיקער ערד, וואס מען האט אבגעשניטען פֿון יענע ערד, אויף וועלכע די פויערים האבען געווירטשאפט אין דעם מאמענט, ווען דאס לייב־אייגענטהום איז אבגעשאפט געווארען, די פֿערלענגערונג פֿון לייב־אייגענשאפט אויף גאנצע 2 יאהר ביז ס'זענען אויסגעארבייט געווארען די סטאטוטען, די „צייט־ווייליגע פפליכטען" וועלכע מען האט געלאזען אויף אן'אונבעשטימטע צייט אנשטאט די לייב־אייגענשאפט, דאס אבנעהמען פֿון די פויערים כמעט אלע לאנקעס, פעלדער, וועלדער, — בעטראכטענדיג דאס אלץ, איז לייכט צו פֿערשטעהען די אורזא־

בען פון די „ביספּערשטבענדיגען" אדער פּראַכט געדעכט פון די בונטען, וועלכע זענען פאָרגעקומען בײַם פּערוווירקלי־כען דעם מאַניפעסט פון 19־טען פעברואַר.

און אויב די רוסישע בעפרײַאונג אונטערשײַדעט זיך מיט וואָס עס איז פון דער מערב־אייראָפּעאישער, איז אפשר נאָר דערמיט, וואָס די עקספּראָפּריאַציע איז דאָ פאָרגעקומען אין אַ גרעסערען מאַסשטאַב, וואָס דעם אַקט פון אונפּערשעמ־טעסטער רויבערײַ האָט מען פערפּוצט מיט שווינדלערישע פראַזען פון וואַסערדיגען ליבעראַליזם.

אויפ'ן פּאַפּיר כלומרשט בעפרײַטע און עקאָנאָמיש הילפ־לאָזע פּויערים זענען אין גאַנצען איבערגעגעבען געוואָרען צו די פּריצים. שוין אין צעהן יאָהר אַרום, האָט די אָבצאַה־לונגס-קאָמיסיע געמוזט מודה זײַן, אַז די פּויערים זענען פּאַלי־קאָם רואינירט און אין 15 יאָהר אַרום גיט אונז פּעטער אַלעקסייעוו דאָס פאָלגענדע בילד פון דער פּויערישער לאַ־גע; „אַ יאָגש כאַפּט אונז אָן, ווען מיר ניבען אַ קוק אויף צו־ריק. אין נאָך אַ גרעסערע פערצווייפלונג פאַלען מיר אַרײַן, זיך דערמאָנענדיג אָן דעם גרויסען אונפּערגעסליכען טאָג פאַר רוס־לאַנד,-דעם טאָג, אין וועלכען דאָס פאָלק, פול מיט שמחה און האָפנונג צו פערבעסערען זײַן לאַגע, איז געשטאַנען מיט אויסגעשטרעקטע הענד און געדאַנקט דעם קייזער און די רע־גירונג-דעם טאָג פון 19־טען פעברואַר 1861. און וואָס זשע? דאָס אַלעס איז פאַר אונז נאָר געווען אַ פּאַניקע האָפנונג און אַ חלום!... די פּויערים־רעפאָרם פון 19־טען פעברואַר די „גע־שענקטע" האָט אַ נויטווענדיגע רעפאָרם, בעפרידיגט אַפילו ניט דעם פּויערס נויטווענדיגסטע בעדערפניסען. מיר זע־נען געבליבען פּונקט ווי פריהער אָהן ברויט, בײַ אונגוצבאַרע שלעכטע ערד און געוואָרען אָבהענגיג פון קאַפּיטאַליסט.

IV.

די „געשענקטע", האטש א נויטווענדיגע! א ל ע ק ס י ע ו ו איז געווען דורכאויס גערעכט: די רעפארמע פון 19-טען פעברואר איז געוועזען א היסטארישע נויטווענדיגקייט, דיזע „מתנה" איז געגעבען געווארען, ווייל די הערשענדע קלאסען האבען שוין קיין אנדער ברירה ניט געהאט.

פונקט ווי אין מערב-אייראפא, פונקט ווי אין יאפאן איז דאס לייב-אייגענטהומס-רעכט געפאלען צוליעב די גרונדליכע ענדערונגען, וועלכע זענען פארגעקומען אין די סאציאל-עקאנאמישע בעציהונגען. די „נאטורעלע" ווירטשאפט האט וואס ווייטער אלס מעהרער אבגעטראטען איהר ארט דער געלד-ווירטשאפט. דער איינפאכער סחורה-פערקעהר ווערט אלץ מעהר פערוואנדעלט אין א קאפיטאליסטישען סחורה-פערקעהר און דער איבער-פראדוקט בעקומט אלץ מעהר די פארם פון מעהר-ווערטה. די „פאלקסווירטשאפט" אדער ריכטיגער געזאגט די לייב-אייגענטהומס-סיסטעם מיט איהרע כאראקטעריסטישע לייב-אייגענשאפטס-בעציהונגען האט זיך פערביטען אויף אזא סאציאל-עקאנאמישע סיסטעם, וועלכע ברייננט מיט זיך דעם קאפיטאליזם מיט דער עקספלואטאציע פון „פרייען" ארבייטער: אויפ'ן פונדאמענט פון לייב-אייגענטהום ענטוויקעלט זיך שנעל דער קאפיטאליזם.

דאס אנטהיילנעמען פון רוסלאנד אין אויסערליכען האנדעל בעקומט אנ'אנדער כאראקטער. די סחורה וואס זי ווארפט ארויס אויף דעם וועלט-מארק ערשיינט אלץ מעהרער אלס פראדוצירטע סחורה. דאס זענען שוין ניט די אלטע „איבערגעבליבענע" פראדוקטען, וועלכע בעקומען די פארם פון סחורה. הייל צוליעב דעם, וואס זיי זענען צופעליג געווארען פערקויפט. שוין פון אנהייב אן בעקומען זיי דעם שטעמפעל „פראדוצירט צום פערקויף". דאס קומט פאר צוליעב דעם, וואס אין דער צווייטער העלפט פון XVIII-טען יאהרהונדערט האט דער גאנצער וועלט-מארק אין גאנצען אומגעביטען זיין כאראקטער. דער קאפיטאליסטישער סחורה-פערקעהר, וועלכער איז אויסגעוואקסען פון דעם איינפאכען סחורה-פערקעהר אין יעדער לאנד בעזונדער,

האט אנגעהויבען צו הערשען אויף דעם וועלט-מארק אויך. דער וועלט-מארק האט זיך גרונדליך פערענדערט ניט נאר אין זיין גרויס, נאר אויך אין זיין אינהאלט. ער ווערט אריך מעהרער א קאפיטאליסטישער וועלט-מארק. די „אדעלע" סחורות, וועלכע האבען ביז אהער אומבעגרענצט געהערשט אין דעם אלוועלטליכען האנדעל, האבען זיך אלץ מעהר פערלארען אין דעם גרויסען ים פון די „פראסטע" סחורות, וועלכע פערפלייצען איצט דעם וועלט-מארק. ענגלאנד, וועלכע איז געגאנגען פארויס אין דיזער ענטוויקלונג, איז אלץ מעהר געווארען א פאבריק, וואו מען ארבייט איבער רויהע מאטעריאלען. רוסלאנד, וועלכע פלעגט אמאל נאר ארויספיהרען פוטערוואר, האניג און וואקס, וועלכע פלעגט אין צווייטען העלפט פון XVIII-טען יאהרהונדערט צושטעלען נאר פענקע, לעדער, הארץ און חלב הייבט אן אין ערשטען העלפט פון 19-טען יאהרהונדערט צוצושטעלען ווייץ און דערנאך האבער. די האנדעלס-אינטערעסען פון רוסלאנד אלס א לאנד וועלכע פיהרט ארויס רויהע, מאטעריאלען און הויפטזעכליך קיין ענגלאנד, האבען זי געצוואונגען זיך אבצוזאגען אין 1810-טען יאהר פון דער קאנטינענטאל-סיסטעם דאס האט געדינט אלס הויפט-סבה פון דער רוסיש-פראנצויזישער מלחמה און ריקארדא א ענגלישער פאליטיקא-עקאנאם האט שוין געקענט אין זיין פאלעמיק מיט די ענגלישע „אגראריער" אנווייזען אויף דעם, אז די תבואה-ארויספיהרונג איז פאר רוסלאנד שוין געווארען א עקאנאמישע נויטווענדיגקייט. אין די 30-טע און 40-טע יאהרען האט רוסלאנד אנגעהויבען ארויסצושטויסען דייטשלאנד פון ענגלישען מארק, זי איז געווארען דער איינציגער קאנקורענט פון אונגארען. אין דער בראשורע „צו דער קריטיק פון דער פאליטישער עקאנאמיע" זאגט מארקס, אז די פערגרעסערטע תבואה-ארויספיהרונג פון רוסלאנד קיין ענגלאנד אין די 1824—1838 יאהרען בעווייזט, אז די רוסישע גוטסבעזיצער פערשטעהען שוין זעהר גוט, וואס איז דאס אזוינס געלד. ווייץ איז ארויסגעפיהרט געווארען:

אין יאהר	1800	5.453.000	פוד.
„ „	1810—1801	5.347.000	„

אין יאהר	1820—1811	11.088.000 פוד.
„ „	1830—1821	10.994.000 „
„ „	1840—1831	15.832.000 „
„ „	1850—1841	28.312.000 „
„ „	1860—1851	34.971.000 „

דער אינערליכער מַהר איז אויך שנעל געוואַקסען. דער פּערקעהר פון די צוויי הויפּט־מערק ניזשנע־נאווגאראדער און אירביטער איז אין מיטען 19־טען יאהרהונדערט שרעקליך אויסגעוואקסען. אזוי, למשל, אויף דעם ניזשנע־נאווגאראדער מארק האט מען:

נעבראכט סחורה:

אין יאהר	1840	פאר	47.265.000 רובל
פון „	1841 ביז 1850	„	52.762.000 „
„ „	1851 „ 1860	„	77.511.000 „

פערקויפט סחורה:

אין יאהר	1840	פאר	38.829.000 רובל.
פון „	1841 ביז 1850	„	44.504.000 „
„ „	1851 „ 1860	„	69.783.000 „

האטש די פּרייזען זענען געווען זעהר פערשיעדענע און אין פערשיעדענע ערטער, דאך גלייבען זיי זיך מעהרער אויס איידער אפילו אין XVIII־טען יאהרהונדערט.

עס האט זיך אויך ענטוויקעלט די אינדוסטריע אין עני נען זין פון ווארט. אויב אין יאהר 1765 איז אין גאנצען גע־וועזען 262 פאבריקען מיט 37.862 ארבייטער און אין יאהר 1862 האבען מיר שוין 5.261 פאבריקען מיט 202.000 ארביי־טער און אין יאהר 1854—9.944 פאבריקען מיט 459.637 פריי־לוין־ארבייטער. צוזאמען מיט דעם וואוקס פון פאבריק־אויס־פיהרונג האט זיך אויך אנגעהויבען צו ענטוויקלען די לייך־אינדוסטריע. אזוי אין דעם צעהנדליג יאהר פון 1801 ביז 1810

פלעגט מען דורכשניט אריינפיהרען יעהרליך 23,900 פוד בוים-
וואהל אין יאהר 1821—1830 נאך 85.300 פוד, פון 1841—1850
שוין 821.500 און פון יאהר 1851—1860 האט מען אריינגע-
בראכט יעהרליך דורכשניט 2.143.500 פוד.

אין יאהר 1829 איז פארגעקומען די ערשטע אלרוסלענ-
דער מאנופאקטור-אויסשטעלונג און אין יאהר 1851 האט
רוסלאנד גענומען אנאנטהייל אין דער ערשטער אלוועלטליכער
אויסשטעלונג אין לאנדאן. ענדליך אין יאהר 1867 איז רוס-
לאנד שוין „געקרוינט" געווארען מיט דעם נאמען קאפיטאליס-
טישע; דער קריזיס פון די 40-גער יאהרען האט זי וועניג
וואס בעריהרט, דעריבער אבער דער קריזיס פון די 50-גער
יאהרען האט שוין געהאט א נאנץ גרויסען איינפלוס אויף רוס-
לאנד אויך. דיזע טיפע ענדערונגען אין סאציאל-עקאנאמישען
לעבען פון לאנד האבען פון זייער זייט אויך ארויסגערופען
ניט קיין קלענערע ענדערונגען אין דער קלאסען-סטרוקטור
פון דער גאנצער געזעלשאפט.

עס איז אויסגעוואקסען א נייער קלאס אינדוסטריעל-אונ-
טערנעהמער, פאר וועלכע דאס לייבאייגענטהומס-רעכט איז געווען
א שווערער לאסט. די פריוואטע פאבריקען האבען ניט געקענט
אויסהאלטען די קאנקורענץ פון דער פרייער לוין-ארבייט און
אין די 40-טע יאהרען פון 19-טען יאהרהונדערט האבען זיי זיך
אנגעהויבען ביסלעכווייז צו פערמאכען. ניט קיין בעסערע גע-
שעפטען האבען געמאכט די זאגענאנטע פאסעסיאן-פאבריקען
און זאוואדען, פערפלאנטערט אין דעם נעץ פון פערשיעדענע
רעגירונגס-רעגלאמענטאציעס. ניט האבענדיג די מעגליכקייט זיך
„פריי" צו שאפען מיט ארבייטס-קראפט, פאלען דיזע פאבריקען
בעדייטענד אין זייער ווערטה. דערפאר אבער די פאבריקען,
וועלכע האבען געארבייט מיט פרייע לוין-ארבייטער, האבען זיך
אלע מאל שטארקער ענטוויקעלט און ממילא פערגרעסערט די
צאהל פון די פרייע לוין-ארבייטער. די רעגירונג האט אויך
איינגעזעהן זיך צו אינטערעסירען מיט דעם
צושטאנד פון דעם האנדעל און אינדוסטריע. אין דער רעדע,
וועלכע מיר האבען פריהער געבראכט, האט ניקאלאי אויך
געזאגט „אז דאס לייב-אייגענטהומס-רעכט איז די סבה פאר וואס

עס איז ביי אונז ניטא קיין האנדעל און אינדוסטריע". אין די שריפטען פון די „סלאוויאנאפילען" געפינען מיר שטענדיג דעם מאטיוו: דאס לייבאייגענטהומס-רעכט, די „איניציאטיווע", פערהאלט דעם קאפיטאל-וואנדעל אין ז. וו. און ז. וו.

נאך טיפערע ענדערונגען האט ארויסגערופען די אנגעוויזענע עקאנאמישע ענטוויקלונג אין דעם הערשענדען קלאס. ד. ה. אין דעם אדעל. וואס מעהר די קאנטענאריע פון טויש-ווערטשה האט זיך ארייננעריכטען אין די אלטע לייבאייגענטהומס-בעציהונגען, וואס גיכער די לייבאייגענטהומס-ווירטשאפט האט אבגעטראטען איהר ארט דער קאפיטאליסטישער ווירטשאפט אויף דעם פונדאמענט פון לייבאייגענשאפט, אלץ גיכער האט זיך דער אלטער פעאדאל פערוואנדעלט אין א הינטוועלטיגען לאנדווירט, אלץ מעהר האט ער זיך גענויטיגט אין געלד. אויב אין אנהויב פון 19-טען יאהרהונדערט איז פערמשכונ'ען דעם מאיאנטעק געוועזען זעהר א שווערער און ריזיקאלישער שריט איז אין צווייטען פירטעל פון דעם 19-טען יאהרהונדערט באפען זיך די פריצים מאסענווייז אן דיעזע אפעראציע. נאר אין יאהר 1843 איז שוין געוועזען פערמשכונט אין דער מלוכה-לייה-באנק און אנדערע בענק 5.575.515 לייבאייגענע מאנסלייט. אין יאהר 1852 גאנצע 5.843.765. און אזוי ווי סך הכל זענען געוועזען לייבאייגענע 10.708.858. הייסט דאס, אז אנ'ערך פון 54 פראצענט לייבאייגענע זענען געוועזען פערמשכונט. דעם ערשטען יאנואר 1856-טען האט די צאהל פון פערמשכונטע לייבאייגענע דערגרייכט ביז 6.028.794, פערשטעהט זיך, אז דעם „סיוהס-דינגען" פריין האט זיך זעהר געוואלט בעפרייען פון די פראצענט-צאהלונג פאר דיזע חובות און נאך דערצו בעקומען א קאפיטאל, וועלכער איז אזוי נויטיג צו דערהאלטען די פריצישע ווירטשאפט און צו פיהרען אין איהר די ארבייט מיט געדונגענע הענד. מיר האבען שוין געזעהן, ווי דער אנפיהרער פון די טווערער ליבעראלען האט דערגרייכט זיין ציעל, מיר האבען שוין געזעהן ווי ס'איז געלונגען צו פערווירקליכען זיין אידעע „אז דער יושר אליין פאדערט מען זאל ביי דער פויערים-בעפרייאונג בעפרידיגען די פריצים ניט נאר פאר די ערד, וואס מען נעמט ביי זיי אב, נאר אויך פאר די פערזענליכע בעפרייאונג פון די פויערים.

מיר ווייסען שוין, ווי ס'האט זיך איהם איינגעגעבען ארויסצו־קריגען א הסכם אפילו ביי די פריצים פון די „שווארצע ערד" צו געבען זייערע פויערים ביי דער בעפרייאונג ערד־חלקים.

צוליעב דעם איבערגאנג פון דער נאטורעלער ווירטשאפט צו דער געלד־ווירטשאפט זענען פאר די פריצים געווארען „אונערטרעגליך" די פערשיעדענע חיובים צו זייערע לייבאייגענע. אפילו אזא מין רעאקציאנער, ווי דער מיניסטער פון אינערען פעראווסקי, שרייבט אויך אין זיין בעריכט פון 1845 יאהר דאס „די גוטסבעזיצער אליין הויבען שוין אן צו פערשטעהען, אז די פויערים זענען פאר זיי א לאסט און עס וואלט זעהר גיט געוועזען מען זאל אומענדערען דיזע בעציהונגען, וועלכע מיינען ניט פאר ביידע צדדים. דאס ערקלערט זיך דערמיט, וואס דער ווערטה פון דער ערד האט בעדייטענד געשטיגען, וואס ערד איז דא ווייניג, וואס די פויערשע היטבים זייגען זעהר אונבעשטימט און דעריבער קומען אפט פאר פערשיעדע־נע מחלוקות. די אפטע אונגערעכטיגקייטען און די שווערע פפליכט אויסצוהאלטען די פויערים אין אזא צייט אויפן אייגענעם חשבון, די וארגלאזיגקייט פון פויער, וועלכער איז געוואוינט צו קו־קען אויפ'ן פריץ ווי אויף איין אפיקון און דאנה'ט ניט פאר זיך אליין".

דער וואוקס פון דעם ווערטה אויף ערד האט געהאט א בעזונ־דערע בעדייטונג אין די מיטעלע און דרום'דיגע טהיילען פון דעם געגענד מיט שווארצע ערד. די מאסען־תבואה־פראדוקציאן, ווי צום ארויספיהר, אזוי אויך פאר דעם געברויך פון די בראנ־פען־ברויערייען, די בוריקעס־פלאנטאציעס, וועלכע האבען גע־האט, זעהר א גרויסע בעדייטונג אין דעם רעכטען טהייל פון קליין־רוסלאנד, דאס אליין האט ארויסגערופען די בעדערפניס אין לוין־ארבייט און האט בעשיינפערליך בעוויזען אויף ווי פיעל דאס איז נוצליך. „די פראבען צו בעארבייטען די ערד דורך לוין־ארבייטער", זאגט ווייטער דער אויבענדערמאנטער פעראווסקי „אין סאראטאווער, טאמבאווער, פענזער און ווארנעזשער גו־בערניעס האבען בעוויזען אז דארט, וואו עס פעלט ניט קיין געדונגענע ארבייטס־הענד, האט דער איינענטהימער, וועלכער פירט זיין ווירטשאפט מיט לוין־ארבייטער, א גרעסערען פערדינסט,

[illegible]

אין דער איינענער צייט ווען מען האט זיך אנגעהויבען צוצופאסען צו די נייע בעדינגונגען, האט זיך דער אדעל נופא אויך אנגעהויבען צו ריפערענצירען. גרינגער פאר אלע האבען זיך צונעפאסט צו די נייע בעדינגונגען די גרויסע גוטס־בעזיצער; די קליינע גוטסבעזיצער איז דאס אנגעקומען שווער־ליך. די פויערשע לאגע איז אין ערגעץ ניט געוועזען אזוי שלעכט, ווי ביי די קליינע פריצים. אמת טאקע, אז די צאהל פון אזעלכע פייערים איז געוועזען ניט גרויס. פון דער גאנצער צאל 106.000 קליינע פריצים, האבען 17.000 נאר קיין ערד ניט געהאט און זייער פערמעגען איז בעשטאנען נאר פון „מענשען", וועלכע זענען געווען צוגעשריבען בלויז צו היי־זער. 58.000 האבען דורכשניט געהאט צו 77 מענשען און 31.000 צו 49. פירסט וואסילטשיקאוו, ביי וועלכען מיר האבען ארויסגענומען אט די ציפער, מאכט זעהר אאינטערע־סאנטע בעמערקונג:

„אין די לעצטע צייט, ד. ה. אין די 30־ער, 40־ער יאהרען האט דער קלאס קליינע גוטסבעזיצער געמאכט גרויסע פאר־שריט אין בילדונג, אפשר נאך מעהר פאר די גרויסע פריצים. בענוצענדיג זיך מיט די בילדונגס־מיטלען, וועלכע קאנצענ־טרירען זיך אם מעהרסטען אין דער הויפט־שטאדט און גרויסע שטעדט, האבען די יונגע מענשען דורכגעמאכט פערשיעדענע האך־שולען און פון זיי זענען ארויסגעקומען די געלעהרטע, ליטעראטען, קינסטלער, ארמעע־אפיצירען און מלוכה־בעאמטע. אט די אלע זענען נאך זייער געבורטה און פאמיליע אדעל־קינדער, נאר נאך זייערע אנשאונגען זענען זיי געוועזען די הויפט־געגנער פון לייב־אייגענטהומס־רעכט און אריסטאקראטישער הערשאפט פון גרויסען ערד־אייגענטהום". אט פון דיעזען קרייז זענען ארויסגעוואקסען די ראדיקאלסטע בלל־טהוער פון די 40־טע און 60־טע יאהרען. זיי האבען געגעבען דעם גרעסטען קאנטינ־גענט פון די קינפטינע בעל־תשובה׳דיגע פריצים". די מעבינע עלעמענטען פון אונזערע „עמאנציפאטארען" זענען אויסגעוואק־סען פון מיטעל־אדעל.

די נייכטליכע האבען אויך ניט געקענט ביישטעהן דעם אלגעמיינעם צערשטערונגס־פראצעס פון די אלטע געזעצ־

שאפטליכע בעציהונגען. מעהרער פון אלעמען האבען דערפון געליטען די קליינע גייסטליכע, ד. ה. די דארפישע גלחים. כל זמן עס האט געהערשט די נאטורעלע ווירטשאפט, האבען אפילו יענע דארף-גלחים, וואס האבען געדארפט אויסהאלטען א גאנצען פאק קינדער, ווי עס איז דורכגעלעבט. נאר ווי עס האט זיך בעוויזען די „פיינדליכע קראפט" האט זיך אלס איבערגעביטען. פריהער אז עס איז ניט געוועזען וואו אהינצוטהאן די איבריגע „געברויכ-ווערטה" האט מען זיי אבגעגעבען נאט און זיינע משרשים. איצט אבער, אז מען האט פון אלין געקענט מאכען מזומנים, איז פאר די דארף-גלחים נאר געבליבען די שרים. פון זיי זענען אויסגעוואקסען נייע פראלעטאריער, וועלכע האבען אנגעפילט די בורסען, אקאדעמיעס און אלס מענשען אין „יחוס" האבען זיי, צוזאמען מיט די „בעלי-תשובה'דינגע" פריצים, פארגעשטעלט די הויפט-עלעמענטען פון „דענקענדען פראלעטאריאט". שוין אין די פויערים-בעוועגונגען אין וואלאגדער גובערניע, אזוי אויך אין א סך אנדערע בעוועגונגען אין 18-טען און 19-טען יאהרהונדערט האבען די דארפישע גלחים גענומען א גרויסען אנטהייל לטובת די פויערים. דאס זענען אויך געוועזען די אייגענע פויערים, וועלכע האבען נאר געקענט לייענען און שרייבען.

מיר זעהען, אז דער באדען פאר „די גרויסע רעפארם" איז שוין געוועזען אין גאנצען פארגעבריים. נאר ווי נויטווענדיג די רעפארמען זאלען ניט זיין, „גיט" מען זיי נאר דאמאלס, ווען מען „פאדערט" זיי און ווען מען „פאדערט" זעהר שטארק. נאך ראדישטשעוו, איינער פון די ערשטע מארטירער פאר דעם רוסישען פאלק, האט געזאגט: „דאס פאלק וועט בעקומען פרייהייט „אויב ער וועט וועלען" און מיר וועלען מאקע באלד זעהען, אז דער אייגענער סאציאל-פאליטישער פראצעס, וועלכער האט איבערגעענדערט און איבערנעטאשט די שטאנד-בעציהונגען און די געזעלשאפטליכע ארדנונג פון לייבאייגענשאפט, האט אויך ניט ווייניגער געווירקט אויף דעם פאלק, ער האט איינגעפלאנצט אין איהם דעם ווילען פטור צו ווערען פון דעם לייבאייגענטהום-רעכט.

די פערשקלאפונג פון רוסישען פויער איז אזוי וועניג

געוועזען א רעזולטאט „פון א בריזען מאך מיט דער פעדער", פונקט ווי זיין בעפרייאונג. האטש די פערשקלאפונג איז טאקע געוועזען צוגעפאסט צו די ענדערונגען אין דער באציאלי־עקאנאמישער געזעלשאפטליכער סטרוקטור, פון דעסטוועגען איז דער פראצעס ניט פארגעקומען אין גאנצען אויף א „פרידליכען" אופן. דער בונט פון סטענקא ראזין בעווייזט, ווי שווער עס איז געוועזען צוצובינדען דעם רוסישען פויער צו דער ערד. נאר כל זמן דער יסוד פון לייבאייגענטהומס־רעכט איז געוועזען די נאטורעלע ווירטשאפט, כל זמן דער הויפט־מאטיוו פון דער פריצישער ווירטשאפט איז נאר געוועזען בעפרידיגען די בעדערפניסען פון דעם פריץ און זיין הויזגעזינד, האבען די בעציהונגען צווישען פריץ און די פויערים געטראגען א פאטריארכאלישען כאראקטער. דער פריץ און די פריצישע זענען געוועזען אייגענע „טאטע און מאמע", זיי זענען געווען „בעלי־טובות", די פויערים זענען געוועזען די קינדער, וועלכע מען האט אמת פון צייט צו צייט „געמוסרט", אבער אלץ מיט א „מאס". באלד אבער, ווי דער ווירטשאפטליכער פונדאמענט איז געווארען מעהר־ווערטה, האט זיך אלץ געענדערט. ווען די פעלקער, זאגט מארקס, ביי וועלכע די פראדוקציאן טראגט נאך די נידעריגסטע פארם פון שקלאפען־ארבייט, טרעטען ארויס אויפ'ן וועלט־מארק, וואס איז אונטערגעווארפען צו די געזעצען פון דער קאפיטאליסטישער פראדוקציאן, ווען זייער פראדוקטען־פערקויף קען אויסלאנד ענטוויקעלט זיך אזוי שטארק, אז ער ווערט זייער הויפט־אינטערעס, דאמאלסט קומען נאך צו צו די בארבארישע ווילדהייטען פון שקלאפעריי און לייבאייגענשאפט די ציוויליזירטע גרויזאמקייט, וועלכע שטאמט פון איבערמעסיגע ארבייט".

די בעוועגונג פון פוגאטשאוו איז געוועזען דער ערשטער סיגנאל פון דעם נייען אויפרעגונגס־פראצעס. פאוועל דער ערשטער, האט געמוזט שטעלען א גרענעץ צו דער נייעריגער שטרעבונג פון די פריצים ארויסצודריקען פון פויער וואס מעהר איבער־ארבייט. ער האט בעגרענצט די ארבייט אויף די פריצים (אמת טאקע נאר אויף דעם פאפיר)—נאר מיט דריי טאג. די ארבייט פאר'ן פריץ איז געוועזען א גאנצע קאטארגע. דער

פריהערדיגער פאטריארכאלישער כאראקטער פון די ארבייט
פאר'ן פריץ, ווען דער געטרייער פיטטער האט דאס רוב גע-
געבען שיינע „כבוד" זיין לייבאייגענעם, ווערט פערשוואונדען;
אויף זיין ארט קומט אן די סוחרישע קארגקייט. כל זמן
די פראדוקטען, וועלכע עס האבען בעשאפען די לייבאייגענע
פויערים, זענען געלעגען ביי דעם פריץ אין שייער אלס א
פאראט אויף שפעטער, כל זמן מען האט זיי ניט געקענט
פערקויפען, איז דאס לייב-אייגענהום-רעכט געשטאנען אונבעריהרט.
דער פריצישער פאראט, וועלכער איז אין דער זעלבער צייט
אויך געוועזען דער פאראט פון דער אלטער געמיינדע, האט
געדינט אלס פערזיכערונגס-איינריכטונג פאר די פויערים אין
פאל פון אנ'אונגערעכענטען ; די פאראטען האבען אויך גענע-
בען דעם פריץ די מעגליכקייט צו שפייזען עלענדע, ארעמע
קראנקע און אויף אזא אופן האבען זיי, צוזאמען מיט די קיר-
כען, געדינט אלס צדקה-הייזער פאר ארעמע און קראנקע. איצט
איז דער „טרייער פאטער" דורך, דעם „הונגער צו גאלד"
געווארען א לאנדווירט, וועלכער ברענגט פון לייךענשאפט צו
גאלד און ווארפט ארויס אהן רחמנות זיינע אייגענע פויערים
אויפ'ן גאס.

נאר, כדי מען זאל פערשטעהן דעם שרעקליכען צארן
פון די פויערים, דארף מען זיך אויך דערמאנען, אז אין דער
איינענער צייט, ווען עס האט זיך פערגרעסערט די עקספלוא-
טאציע פון דער פויערשער פערזענליכער ארבייט איז אויך פאר-
געקומען די אונפערשעמטעסטע עקספראפריאציע פון דער פויער-
שער ערד. די פערגרעסערונג פון לייבאייגענשאפט האט זיך
אויסגעדריקט אין דעם, וואס ס'איז אויסגעוואקסען די עקספלו-
אטאציע פון דער פויערשער ארבייט, וואס ס'האבען זיך פער-
גרעסערט די פריצישע פעלדער אויף דעם חשבון פון די פוי-
ערשע, וואס די פויערים האבען זיך פערוואנדעלט אין „חדשים'ניקעס".

און צוזאמען מיט דעם וואוקס פון דער קאפיטאליסטישער
ווירטשאפט אויף דעם פונדאמענט פון לייבאייגענשאפט, האט
זיך, אלס מעהר פערשארפט דער „ווידערשפרוך" צווישען דער
ווירטשאפטליכער סיסטעם פון לייב-אייגענטהום און לייבאייגענ-
טהום-סיסטעם. ווי ווייט דיזער ווידערשפרוך האט זיך פערי-

שאַרפט זעהען מיר פון דעם קאמפף צווישען די פריצים און די פויערים. דער קאמפף האט זיך אויסגעגאסען אין פערשידענע פארמען. די פערשידענע עלעמענטען האבען רעאגירט אויף פערשידענע אופנים. די נאטירליכסטע פראטעסט-פארם איז געווען דאס אנטלויפען. הויפטזעכליך האט זיך דאס פערשטארקט אין 19-טען יאהרהונדערט און נאר דערמיט, ווי אויך מיט דער פערגרעסערטער שטערבליכקייט צווישען די לייבאייגענע, קענען מיר ערקלערען פאר וואס די צאהל פון די לייבאייגענע, ווי דאס האבען בעוויזען די לעצטע רעוויזיעס, איז אויף אזויפיעל קלענער געווארען. זעהר בעמערקענסווערט איז אויך דער פאקט, דאס די צאהל פון די זעלבסטמארדען האט זיך שטארק פערגרעסערט צווישען די לייבאייגענע, האטש די לייבאייגענע, וואס זענען געשטארבען פון זעלבסטמארד, פלעגען שטענדיג פיגורירען אין די אפיציעלע ליסטען אלס פלוצלונג-געשטארבענע און ס'איז דעריבער שווער געווען צו בעשטימען זייער צאהל. נאר דאס איז אפנים זיכער, אז די זעלבסטמארדען זענען געווען א געוועהנליכע ערשיינונג. *)

דער געפיהל פון „בעליידיגטען געוויסען", וועלכער האט זיך אויסגעדריקט אין דער שטרעבונג וואס גיכער אויפצוגעהן פון אזא וועלט, וואו עס הערשען די לייבאייגענטהומס-בעציהונגען, ווערט פערשטארקט דורך אנ'אקטיווען „אויפשטאנד פון דער „בעליידיגטער עהרע". פון 1816 ביז 1837 זענען לויט די אפיציעלע ציפער גע'הרג'עט געווארען 9 פריצים, פון 1837 ביז 1855 איז גע'הרג'עט געווארען 160. אטענטאטען אויף פריצים איז געווען אג'ערך 80. פערוואלטער זענען גע'הרג'עט געווארען 27. דעריבער דארף מען ניט פערגעסען אז די אלע ציפערען זענען נאך ניט דער ריכטיגער אמת. די צאהל פון די אונטערצינדונגען איז נאר גישט מעגליך אויסצורעכענען. עס איז אויך שווער צו בעשטימען די צאהל פון די פריצים, וואס די פויערים

*) אין די פאפירען פון סקווירער אויעזד-געריכט געפינען מיר, אז אין דעם משך פון די לעצטע פינף יאהר פון לייבאייגענטהומס-רעכט (1860—1855) איז געווען אין דעם אויעזד זעלבסטמארדען, פלוצלונג-געשטארבענע 443. ד. ה. צו 73,33 אין א יאהר, אין די ערשטע פינף יאהר נאך דער בעפרייאונג (1666—1661) נאר 272 ציפאלען, ד. ה. צו 46,56 א יאהר.

האבען געשלאגען און געשמיסען. חאטש אט די פאקטען האבען זיך אם מעהרסטענס איבערגעחזרט אין לעצטען פעריאד פון דעם ליבאייגענטהומס־רעכט האט מען וועגען זיי גאנץ וועניג געוואוסט, ווייל די פריצים פלעגען האלטען בסוד אזעלכע „בזיונות'דיגע" פאקטען.

עס איז אויך אויסגעוואקסען אין זעהר א הויכע מדרגה די צאהל פון די פויערים־בונטען. אין דער רעגירונגס־צייט פון ניקאלאי דעם 1־טען איז פארגעקומען אנ'ערך פון 556 בונ־טען, ה. ה. דורכשניט צו 19 בונטען א יאהר. די צאהל פון די אונרוהען האט געוואקסען ביז סוף 40־ער יאהרען און זיי האבען ערריכט די העכסטע מדרגה אין 1854–1848 יאהר.

פון	1826	יאהר	ביז	1830	איז פארגעקומען	41	אונרוהען.
„	1830	„	„	1834	„ „	46	„
	1835	„	„	1839	„ „	59	„
„	1840	„	„	1844	„ „	101	„
„	1845	„	„	1849	„ „	172	„
„	1850	„	„	1854	„ „	137	„

פאר ניט פאלגען די פריצים האט מען פערשיקט אין סיביר אין א משך פון 20 יאהר (1846–1826) 1030 מאן (827 מאנספערזאן און 203 פרויענצימער).

צום ענדע פון ניקאלאי דעם 1־טענס רעגירונגס־צייט איז די פויערשע שטרעבונג „פטור צו ווערען" פון די פריצים געוועזען אזוי שטארק, אז אין דער לופט האט געשמעקט מיט א נייעם פוגאטשאוו־אויפשטאנד. זעהר קלאר האט זיך ארויס־געוויזען די דאזיגע שטרעבונג פון די פויערים אין די אונרוּ־הען, וואס זענען פארגעקומען נאך דעם מאניפעסט פון 1854 יאהר, וועלכער האט גערופען די בעפעלקערונג אויף מיליטער־דינסט. צווישען די ליבאייגענע האט זיך פערשפרייט א קלאנג אז יעדערער, וועלכער וועט זיך פערשרייבען אין רעקרוטען, וועט ווערען בעפרייט און בעקומען ערד. עס האט נישט גע־האלפען קיינע פערזיכערונג, אז אזא געזעץ איז נאר אויף דער וועלט ניטא: די פויערים האבען זיך ניט בערוהיגט.

אַט די אַלע אויפרעגונגען, די גרויזאַמע אַנזאַגער פון דעם קומענדען שטורם, האָבען גענוג בעוויזען, ווי אָנגעשטרענגט דאָס פאָלק האָט געוואַרט אויף די נאָהענטע בעפרייאונג פון לייבאייגענשאַפט און וואָס פאַר אַ ניך־אויפפלאַמענדער מאַטעריאַל ס'איז דאַמאָלס געוועזען דער פויער־שטאַנד. צו דאַרף מען נאָך דערמאָנען אָן די ווערטער, וואָס אַלעקסאַנדער דער 2־טער האָט געזאָגט דעם מאָסקווער אַדעל: „עס איז גלייכער אָבצושאַפען דאָס לייבאייגענטהומס־רעכט פון אויבען, איידער וואַרטען, ביז ער וועט אָנהויבען אָבגעשאַפט ווערען פון אונטען".

מיר זעהען אַז ראַדישטשעוו איז געוועזען גערעכט. דאָס פאָלק האָט בעקומען פרייהייט, ווייל ער האָט „געוואָלט". מיר האָבען שוין אויך געזעהען, ווי די „געשענקטע" פרייהייט האָט מען „פערקירצט" פון אַלע זייטען. ווי שטאַרק עס זאָל אָפטמאָל ניט זיין די אויפרעגונג פון די פויערים, זענען זיי פאָרט ניט פעהיג, לויט זייערע לעבענס־בעדינגונגען, צו אַנ'אַלגעמיינע פאָליטישע טהעטיגקייט. זיי שטעלען פאָר אַזאַ בעפעלקערונגס־שיכט, ביי וועלכער די גלייכע אינטערעסען זענען ניט אַלע מאָל געמיינזאַמע. זיי טרעטען אַרויס אַלע צוזאַמען נאָר דאַמאָלס, ווען זיי אַלעמען האָט געטראָפען אַנ' אַלגעמיינע צרה, ווי למשל אַ כטיכינער אומגליק. די אָרטיגע אינטערעסען פאַרנעמען ביים פויער דעם ערשטען פלאַץ און דעריבער, ווי גרייט ער זאָל ניט זיין צו אַ ווידערשטאַנד, איז זעהר גרינג איהם אָבצוקויפען מיט וואָס ס'איז פאַר אַ נדבה. די פּאָליטישע אַקטיוויטעט פון די פויערים איז ניט זעהר גרויס אפילו דאַן, ווען די פויערענשאַפט איז נאָך וועניג דיפערענצירט, בפרט נאָך דאַמאָלס, ווען די געלד־ווירטשאַפט האָט שוין געהאַט אויף זיי אַ שטאַרקע ווירקונג.

די לייבאייגענע זענען אַזוי וועניג געוועזען איינאַרטיג, פונקט ווי דער אַדעל פאַר די רעפאָרמען. זיי זענען שוין דאַמאָלס געווען צופאַלען אויף פערשיעדענע טעריטאָריאַלע גרופען מיט בעזונדערע, האַטש איינאַרטיגע אינטערעסען. אין די גובערניעס, וואו די ערד איז ניט פרוכטבאַר, האָט דער גרעסטער טהייל פויערים געדאַרפט אַריינטראָגען דעם לייבאייגענטהימער

געוויסע אבצאהלונגען („אבראק"). די הויפט־הכנסות פון די לייבאייגענטהימער איז נאר בעשטאנען אין די הכנסות, וועלכע די פויערים האבען געהאט ניט פון ערד־ארבייט, נאר פון אנדערע בעשעפטיגונגען. אין אזעלכע גובערניעס האבען פיעלע פויערים געשטרעבט איבערהויפט זיך בעפרייען פון זייער פערזענליכער אבהענגיגקייט. די ערד האט ביי זיי קיין גרויסע ווערדע ניט געהאט. די גוטסבעזיצער האבען, פערקערט, זיך געבטארעט, ווי מיר האבען שוין אויבען געזעהען א ביישפיל, אנצווארפען די פויערים זאמד און בלאטעס; אונטער דער מאסקע פון אויסקויפס־געלד פאר די אומניצליכע ערד, האבען זיי אויף אזא אופן בעקומען אויסקויפס־געלד פאר די פערזענליכע בעפרייאונג פון פויער. אין די גובערניעס, וואו די ערד איז געווען שווארצע און פרוכטבארע האט דער גרעסטער טהייל פויערים געדארפט בעארבייטען די פריצישע ערד („בארשטשינא") און זיי איז אויסגעקומען צו קעמפפען מיט דער שטרעבונג פון די פריצים זיי ארויסצוטרייבען פון דער ערד. און אויב דעם פערבאנד פון די פריצים פון די שווארצע ערד מיט די פריצים פון אומפרוכטבארע ערד איז געלונגען אונטער דעם פליגעל פון דעם געבילדעטען טווערער אדעל, צו ערדייכען זייערע ציעלען, איז דאס נאר דעריבער, ווייל די פויערים זענען נאר געווען פעהיג אויף איזאלירטע, אבגעזונדערטע „סטיכינע" בונטען.

די פויערנשאפט איז געווען צוטהיילט ניט נאר מאטעריעל. צו דער צייט, ווען דאס לייבאייגענטהומס־רעכט איז פערניכטעט געווארען, האט זיך פון די פויערים אבגעטהיילט א פערמעגליכער עלעמענט, וועלכער איז געשטאנען אין א שארפען געגענזאץ צו דער איבעריגער מאסע פויערים. אין די געגענדען, וואו די ערד איז ניט געווען קיין שווארצע, זענען דאס געווען די „פויערים בעלי־בתים", די אורעלטערען פון די היינטיגע קולאקעס, פון וועלכע מען פלעגט געוועהנליך בעשטימען די בורגמייסטערס. אחוץ דעם זענען אי, דא אי דארטע געווען פראצענטניקעס און פארשטעהער פון האנדעלס־קאפיטאל. אט די עלעמענטען האבען אויך אריינגעטראגען א צושפאלטונג אין די פויערנשאפט און פערגרינגערט די אלטע פאליטיק פון די הערשענדע קלאסען—„צערטהייל און געוועלטיג"

אט די פאליטישע פאסיווויטעט פון די פויערים איז נעוועזען די אורזאכע דערפון, וואס די „פארשטעהער פון דער דאמאלסדינער ראדיקאלער־אינטעליגענץ האט מעהר נישט נעקענט ווי „אבשרעקען" פון זיך די נעזעלשאפט. זייערע עקסטע פאדערונגען האבען דערמאנט די הערשענדע קלאסען אן די שרעקליכע צייטען פון פונאטשאוו. און טשערנישעווסקי האט מיט התלהבות פערטהיידינט די פראיעקטען, וועלכע ער אליין האט נעהאלטען פאר „אונמעגליך דורכצופיהרען ביי היינטינע פערהעלטניסען", ווייל ער האט נעוואוסט גאנץ נוט אז די פראיעקטען, וועלכע קענען יא ווערען „פערווירקליכט ביי היינטינע פערהעלטניסען" וועלען האבען געגוג פערטהיידיגער אהן איהם. און אויב די רעזולטאטען האבען נים בעפרידינט זיינע פערלאנגען, האט ער פארט מיט זיינע חברים אבגעטהאן די איינצינע רעוואלוציאנערע זאך: זיי האבען ארויסגעשטעלט און פערטהיידיגט אויף וויפיעל דאס איז געוועזען דאן מעגליך ביי די דאמאלסדינע בעדינגונגען דעם מאקסימום פאדערונגען, וועלכע מען האט דאמאלסט נאר נעקענט ארויסשטעלען. די הויפט־ארבייט איז פארט אבנעטהאן נעווארען. די יורידישע בעפרייאונג פון די ארבייטענדע מאסען האט בעדארפט דינען אלס ערשטער שריט צו זייער פאליטישער און שפעטער סאציאלער בעפרייאונג. אט דיזען גלויבען האט נעקראסאוו ארויסגעזאגט אין די פאלגענדע ווערטער:

„איך וויים אז אויף דעם ארט פון די לייבאייגענטהומס־קייטען, האבען די מענשען אויסגעטראכט אנדערע, נאר זיי צו צערשטערען וועט זיין אסך גרינגער און דעריבער בעגריס איך מיט האפנונג די פרייהייט"

נאר וואו איז די רעגירונג? וואו זענען די „זעלבסטשטענ־דינע" אינטערעסען, וועלכע האבען זי געצוואונגען ארויסצוטרעטען אין דער ראלע פון „בעפרייער". עס איז גענוג צו ווארפען א בליק אויף די געשיכטע פון לייב־אייגענטהום אין דער צייט פון ניקאלאי דעם 1־טענס הערשאפט. מען זאל זעהען ווי פארזיכטיג די זעלבסטהערשענדע רעגירונג איז געוועזען, ווען איהר איז אויסגעקומען צו בעריהרען די פריוואטע אינטערעסען. נאר דאמאלסט, ווען דער אויבענאנגעוויזענער סאציאל־עקאנאמישער

פראַצעס האָט ארויסגערופען פערשידענע ענדערונגען, האָט זיך די רעגירונג, האָפענדיג אויף די הילף פון א געוויסע גרופע פריצים, ענטשלאָסען—אויב מען קען אָנרופען ענטשלאָסענהייט יענע אונענטשלאָסענע פראָבען פון די 50-ער יאָהרען—און אוועקגעשטעלט די פראַגע וועגען „איבערבעסערען די לאַגע פון די פריצישע פויערים". עס וואָלט געווען ניט שווער צו דערוויזען אויף וויפיעל אין די אלע אונזיכערע, שוואַנקענדע שריט פון דער רעגירונג האָט זיך אָבגעשפּיגעלט דער ברענענדער אינטערעסען-קאַמפף, וואָס האָט זיך געפיהרט צווישען די אדעלינע גופא—דער קאַמפף, וועלכער איז פאָרגעקומען אין אַנ׳אַטמאָספערע פון פאָלקס-אויפרעגונגען, וואָס האָבען זיך יעדע רגע געקענט אויסגיסען אין א מעכטיגען רעוואָלוציאָנערען שטראָם, אין אַנ׳אַטמאָספערע פון „אונטערערדישע" טהעטיגקייט, וואָס ס׳האָבען געפיהרט די עקסטע עלעמענטען פון דער פאָלקס־פריינדליכער אינטעליגענץ.

ניט די כראָנישע דעפיציטען, ניט די שווערע לאַגע פון דער גאַנצער מלוכה־ווירטשאַפט בכלל, ניט די אונפערשעמטע גנזבות פון די בעאַמטע, וועלכע זענען פאָרגעקומען פאַר אלעמען אין די אויגען און פון וועלכע די רעגירונג האָט זעהר גוט געוואוסט, ניט אפילו דער בעוואוסטזיין אז דאָס לייבאייגענטהומס־רעכט שטערט דער ענטוויקלונג פון האַנדעל און אינדוסטריע, ניט דאָס אלץ האָט געקענט צווינגען ניקאלאי דעם 1-טענס רעגירונג ארויסצוטרעטען געגען די פריצים. און אויב דער קרים-קריעג, וועלכער האָט בעשיינפערליך אויפגעדעקט אַט די אלע פאַקטען און בעוויזען, אז כל זמן עס עקזיסטירט די לייבאייגענטהום־אָרדנונג איז די מלוכה, ד. ה. די אָרגאַניזאַציע פון קלאַסען-הערשאַפט, ניט אים שטאַנד צו בעשיצען אפילו די איינענע זיכערהייט געגען דעם „אויסערליכען" שונא, אויב דיזער קריעג האָט יע געטריבען צו דער רעפאָרם פון 19-טען פעברואַר, איז דאָס נאָר דעריבער, ווייל ער האָט נאָך קלאָרער בעוויזען די אונאויפהאַלטבאַרע שטרעבונג פון פויער „פטור צו ווערען" פון די פריצים.

אין עכטען „האַרץ פון רוסלאַנד" תאָט זיך אויפגעהויבען דער „אינערליכער שונא". אמת טאַקע אז דער שונא איז ניט

געוועזען ארגאניזירט, זיין פאליטישער בעוואוסטזיין איז געוועזען שוואך: ער איז אבער געוועזען שטארק דורך זיין האס צו דער עקזיסטירענדער ארדנונג. ער איז אויך געוועזען געפעהרליך דורך זיין אונגעהויערע צאהל: דאס איז געוועזען א שונא מיט וועלכען מען האט זיך געמוזט רעכענען. די רעגירונג, וועלכע האט ניט געקענט בײשטעהן געגען אויסערליכען פײנד, האט אויך ריזיקירט בעזיעגט צו ווערען פון דעם אינערליכען שונא.

כדי, צו פערהיטען די קלאסען-הערשאפט האט מען געמוזט ענדערען איהר פארם. דעם 20-טען פעברואר 1855 יאהר האט אלעקסאנדער דער 2-טער צוזאמענגערופען אלע גרעסטע בעאמטע בײ זיך אין קאבינעט אין ווינטער-פאלאץ בעראטען זיך וועגען דער פראגע, צי מען זאל ווײטער פיהרען די מלחמה, אדער שליסען פריעדען און דאמאלסט האט טאקע אויסגענומען די מײנונג פון יענע, וועלכע האבען געזאגט „אמת טאקע די גרעסטע מעהרהײט פון רוסישען פאלק איז טיעף דורכגעדרונגען מיט דעם בעוואוסטזײן פון זײער פפליכט, נאר עס זענען אבער דא אזעלכע עלעמענטען, וועלכע קענען זיך אנהויבען וואקלען און דעריבער דארף מען זיך ניט שטעלען אויף אזא געפעהרליכען וועג, וועלכער וועט אונפערמײדליך ברײנגען צו אסך שווערערען צושטאנד ווי איצט". און ווען ניט די געפעהרליכע שטימונג פון די פויערים, וועלכע האט געצוואונגען די רעגירונג דורכצוזיאגען דעם מאניפעסט פון 19-טען פעברואר דורך די געזעצגעבענדע אינסטאנציעס, וואלט די רעגירונג נאך אלץ געבליעבען א שפיעלצײג אין די הענד פון פערשיעדענע גרופען אדעלינגע. דערפאר אבער, גלײך נאר ווי זי האט זיך בערוהיגט פון דעם שרעק האט זי זיך גענומען מיט א „אײזערנער ענערגיע" דערשטיקען די „קראמאלע", וועלכע האט פאנאנדערגעבלאזען די „פונקען פון די פויערשע האפנונגען".

דער קרים-קריעג, וועלכער האט געדויערט העכער צוויי יאהר, האט געדינט אלס אנ'הקדמה צו דער עפאכע פון „גרויסע רעפארמען". אט דער אומשטאנד, וואס די רעוואלוציאנערע אינטעליגענץ איז געוועזען אבגעזונדערט פון דער „בונטאריש"-געשטימטער פויערענשאפט, וועלכע איז אלײן ניט

פעהיג צו א וועלכע ניט איז שטארקע און ברייטע ארגאניזאציע, האט געגעבען דער רעגירונג די מעגליכקייט זיך ארויסצופלאנטערען פון דער שווערער לאגע און אבריסען לטובת די „לייבאיינעטהימער" פון יענער פרייהייט, וועלכע מען האט מיט אזוי פיעל מיהע ערקעמפפט. נאך לייכטער איז דאס איהר אנגעקומען מיט די איבריגע רעפארמען. אחוץ די רעפארמען וועגען געריכט, וועלכע זענען ארויסגערופען געווארען דורך די אויסגעוואקסענע בעדערפניסען פון בירגערליכען לעבען און וועלכע זענען צוגעשניטען געווארען אויף דער מערב־אייראפעאישער מאדע, זענען אלע איבעריגע געוועזען נאר א פוסטע פורים־שפילעריי, וועלכע קען פערבלענדען נאר די ליבעראלע ליבהאבער פון „פרעהליכע ערשיינונגען". אזוי למשל די בערימטע זעמסקע רעפארמעס פון 1864 יאהר, נאך וועלכע עס שמאכטען אזוי אונזערע „טווערער ליבעראלען", איז באמת נאר געוועזען א בעלוינונג די פריצים פאר זייער פערלארענע ממשלה.

דער מאניפעסט פון 19־טען פעברואר האט בריים געעפענט די טירען פאר דעם עכטען, אמת־ריינעם קאפיטאליזם. אויף דעם ארט פון פריער האט די עקאנאמישע ענטוויקלונג אליין מעהר ארויסגעשטעלט דעם פשוטען פראלעטאריער, דעם שטאדט־ארבייטער. אין דער געשטאלט פון דער רוסלענדער סאציאל־דעמאקראטיע פעראייניגט זיך די רוסישע רעוואלוציאנערע אינטעליגענץ מיט „דעם פאלק"; אין איהרע רייהען טרעט אליין מעהר אריין די ארבייטער־אינטעליגענץ. דער גענענזאץ צווישען די סאציאל־עקאנאמישע פערהעלטניסען און זייער פאליטישע ארגאניזאציע, ווערט אליין שטארקער און דריקט זיך אויס אלץ דייטליכער אין די נייע פארמען פון קלאסען־קאמפף.

די יאהרען, וועלכע זענען פאריבער פון 1861־טען יאהר, יאהרען פון אונאויפהאלטבארער ענטוויקלונג, זענען פערביי ניט אומזיסט. די סטיכיינע בונטען פון די 40־ער און 50־ער יאהרען זענען נאר א קינדער־שפיעל לגבי די ראבאטאיוער פאסירונגען פון יאהר 1902 און די אלגעמיינע שטרייקען אין גאנץ דרום־רוסלאנד אין יאהר 1903.

דעם 13-טען פעברואר 1861 יאהר האט ג. מיליוטין בעקומען דעם פאלגענדען בריעף פון דער פרינצעסין עלענא פאוולאוונא: „איך האלט פאר נויטיג אייך מודיע צו זיין, דאס מיינע מענשען זאגען, אז אויב עס וועט דעם 19-טען פעברואר ניט ארויס עפעס א געזעץ, וועט דער המון זיך לאזען צום פאלאץ פאדערען אנ'ענטשיידענען ענטפער. מען דארף זיך בעציהען מיט מעהר אויפמערקזאמקייט צו דיזען קלאנג: אזא דעמאנסטראציע קען אמאל זיין זעהר געפעהרליך".

די רעגירונג האט זיך צוגעאיילט. דעם 19-טען פעברואר איז שוין געוועזען אונטערגעשריבען דאס געזעץ וועגען דער בעפרייאונג פון די ליבאייגענע. די פארם פון דער עקספלואטאציע האט זיך נאר געענדערט. בעזייטיגען די עקספלואטאציע גופא האט גאר קיינער ניט געקלערט. די ארבייטער-מאסען האבען בעקומען א פאלשע פרייהייט.

עס איז פארביי גאנצע 44 יאהר, און דעם 9-טען יאנואר 1905 האבען זיך צעהנדליגער טויזענדער פעטערבורגער ארבייטער געלאזען צום ווינטער-פאלאץ מיט א בקשה, מען זאל שענקען די ארבייטער-מאסען און אויך גאנץ רוסלאנד פאליטישע פרייהייט. די פאליטישע פרייהייט איז דער ערשטער טריט צו דער סאציאלער בעפרייאונג; די ענדערונגען אין דער פאליטישער ארגאניזאציע פון דער קלאסען-הערשאפט דארף אבראמען דעם וועג צום קאמפף פון ארבייטער-קלאס פאר די פערניכטונג פון דער עקספלואטאציע פון מענשען דורך מענשען אין אלע איהרע פארמען. די רעגירונג האט געענטפערט מיט פייער און קוילען. זי האט מנצח געוועזען. נאר ניט אויף לאנג.

אויף דעם פראטעסט-געשריי פון די פעטערבורגער ארבייטער, אויף די קרעכצען פון די פערוואונדעטע און שטערבענדע האבען זיך אצונד אבגערופען הונדערטער טויזענדער ארבייטער איבער גאנץ רוסלאנד. עס האבען זיך אבגערופען די ארבייטער פון העלסינגפארס, ווארשא, לאדז, ווילנא, מאסקווע, באטום, יעקאטערינאסלאוו, קיעוו, טיפליס, באקו. אהן שום נאציאנאלען אונטערשיעד האבען זיי זיך צוזאמענגענאמען אין איין מעכטיגע מאססע: דער ארבייטער-קלאס האט געפא-

דערט אַ קאָנסטיטואירענדע פערזאַמלונג, וועלכע זאָל מאַכען אַ סוף צו דער פאָליטישער פערשקלאַפונג פון די ארבײטער־מאַססען.

און ווען אונזערע אונגליקליכע פויערים וועלען נעוואַר ווערען אַז צוזאַמען מיט דער פאָדערונג פון פאָליטישע פרײהײט, האָבען די פעטערבורגער ארבײטער־ראַס בלוט און פלײש פון די פויערים־אויך נעפאָדערט, אַז מען זאָל ביסלעכווײז איבערגעבען די ערד אין די הענד פון פאָלק, דאַמאָלס וועלען די טעג פון דער אַלטער אָרדנונג זײן נעצעהלטע. בעקעמפּפען די רעוואָלוציע אין די שטעדט, ווען זי ווערט אונטערגעשטיצט דורך די רעוואָלוציע אין די דערפער, איז אונמעגליך.